МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Львівський державний університет внутрішніх справ

Інститут з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції

Факультет № 3

Кафедра тактико-спеціальної підготовки

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Вогнева підготовка»

Призначення, будова та тактико-технічні характеристики зразків вогнепальної зброї, які знаходяться на озброєнні в органах та підрозділах поліції. Відпрацювання нормативів з вогневої підготовки. Затримки, що виникають при стрільбі та способи їх усунення

Призначення, бойові властивості та будова 9 мм пістолетів Макарова,«Форт», АПС і 7,62 мм пістолета ТТ.

Пістолети які знаходяться на озброєнні МВС України.

9 мм пістолет Макарова (ПМ)

9 мм пістолет Стєчкіна (АПС)

9 мм пістолет Форт-12

9 мм пістолет Форт-17

9 мм пістолет Форт-14

9 мм пістолет Форт-21

7,62 мм пістолет Тульський Токарєв (ТТ)

5,45 мм пістолет самозарядний малогабаритний (ПСМ)

ТАКТИКО-ТЕХНІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

9 ММ ПІСТОЛЕТІВ МАКАРОВА, СТЄЧКІНА, «ФОРТ-12,17,14»

і 7,62 ММ ТТ.

ХАРАКТЕРИСТИКИ	9 мм ПМ	9 мм ФОРТ-12	9 мм ФОРТ-17	9 мм ФОРТ-14	9 мм АПС	7,62 мм ТТ
Найбільш ефективний вогонь (м)	**до 50**	**до 50**	до 50	до 50	до 50/ 100	до 50
Кількість нарізів в стволі	**4**	**6**	6	6	4	4
Відстань збереження убивчої сили кулі (м)	**до 350**	**до 350**	до 350	до 350	до 350	до 550
Бойова швидкострільність (постр./хв.)	**30**	**40**	40	40	40/ 80	48
Патрон (мм)	**9x18**	**9x18**	9x18	9x18	9x18	7,62x25
Вага патрона (г)	**10**	**10**	10	10	10	10,75
Вага кулі (г)	**6,1**	**6,1**	6,1	6,1	6,1	5,5
Початкова швидкість польоту кулі (м/с)	**315**	**320**	320	335	340	420
Ємність магазина (патр.)	**8**	**12**	12	14	20	8
Вага пістолета з магазином без патронів (г)	**730**	**830**	680	920	1020	854

Вага пістолета зі спорядженим магазином (г)	**810**	**950**	800	1060	1200	940
Довжина ствола (мм)	**93**	**95**	95	123	140	116
Довжина пістолета (мм)	**161**	**180**	180	210	225	195
Висота пістолета (мм)	**126,75**	**131**	131	140	150	129
Ширина пістолета (мм)	**30,5**	**32**	32	32	34	30

9 ММ ПІСТОЛЕТ МАКАРОВА.

9 мм пістолет Макарова є зброєю індивідуального користування та ***призначенийдля ураження противника на коротких відстанях***.

ПістолетМакарова – зброя самозарядна, оскільки його перезаряджання під час стрільби відбувається автоматично.

Цей пістолет під позначенням ПМ прийнято на озброєння в 1951 році. Пістолет простий в користуванні, має для даного калібру невелику масу і велику надійність.

Роботаавтоматикипістолета побудована на принципі використання ***віддачі вільного затвора***. **Надійність запирання каналу ствола** під час пострілу забезпечується великою масою затвора та силою повертаючої пружини.

Повертаюча пружина затвора одягається на ствол. **Викидач** змонтований в пазу затвора зверху справа позаду вікна затвора. **Ударно-спусковий механізм** — куркового типу, з відкритим курком і двоперовою бойовою пружиною, розташованою в рукоятці позаду магазина. **Курок** має запобіжний і бойовий зводи, **спускова тяга** має на кінці важіль зведення, який служить ще й роз'єднувачем. Наявністьспеціального зуба на кінці курка дозволяє вести стрільбу ***самозведенням***, тобто, можна зробити перший постріл безпосередньо натискаючи на хвіст спускового гачка

без попереднього зведення курка (самозведенням курка). **Спусковий гачок** маєпопередній вільний хід.

Безпека під час користування пістолетом забезпечується надійно діючим **запобіжником**. Важелево-прапорцевий запобіжник, розташований в задній частині затвора зліва, у верхньому своєму положенні одночасно запирає курок і зчіплює затвор з рамкою. Крім того, курок автоматично стає на запобіжний звід під дією бойової пружини (її вузького пера) після спуску курка та при відпущеному спусковому гачку. У цьому випадку важіль зведення та шептало (під дією своєї пружини) опускаються вниз, носик шептала притискається до курка і автоматично курок стає на запобіжний звід.

Найпростіший прицільний пристрій (мушка і цілик) розташований на затворі. Однорядний **магазин** на 8 патронів розташовується в рукоятці. На лівій стороні рукоятки знизу закріплена скоба (***антабка***) для прикріплення ремінця.

Комплектується пістолет традиційною кобуроюзакритого типу з клапаном. На сьогоднішній день для ПМ розроблено багато варіантів кобур для застосування в правоохоронних і спеціальних підрозділах.

ЗАГАЛЬНА БУДОВА 9 ММ ПІСТОЛЕТА МАКАРОВА.

Пістолет Макарова складається з наступних ***основних*** частин:

1. **Рамка зі стволом і спусковою скобою.**

2. **Затвор*(із запобіжником, ударником, викидачем).***

3. **Повертаюча пружина.**

4. **Ударно-спусковий механізм**(див. нижче)**.**

5. **Затворна затримка.**

6. **Рукоятка з гвинтом.**

7. **Магазин.**

Ударно-спусковий механізм пістолета Макарова складається з таких частин :

1. **Спусковий гачок;**
2. **Спускова тяга з важелемзведення;**
3. **Шептало з пружиною;**
4. **Курок;**
5. **Бойова пружина;**
6. **Засувка бойової пружини.**

Схематично основні частини і частини ударно-спускового механізму пістолета Макарова представлені на малюнку 57.

До **КОМПЛЕКТУ** пістолета Макарова входять:

1) **кобура**,

2) **запасний магазин**,

3) **протирка**,

4) **пістолетний ремінець**.

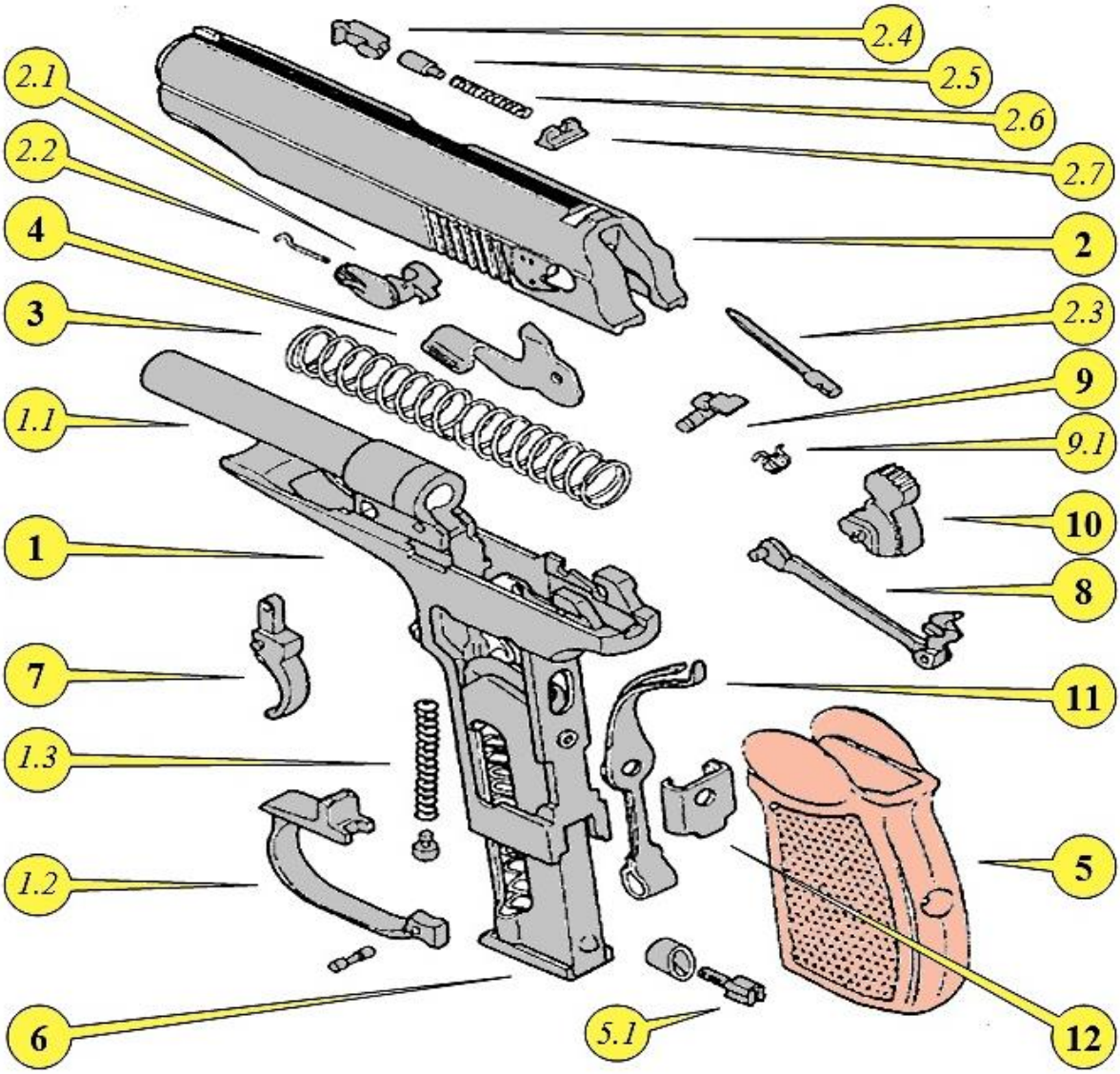

Схема9 мм пістолета Макарова:

1 **– *РАМКА*** *(зі стволом і спусковою скобою);*

1.1 – ***СТВОЛ****;*

1.2 – ***СПУСКОВА СКОБА****;*

1.3 – *ПРУЖИНА СПУСКОВОЇ СКОБИ;*

2 **– *ЗАТВОР*** *(з ударником, запобіжником, викидачем);*

2.1 – ***ЗАПОБІЖНИК****;*

2.2 – *ПРУЖИНА ЗАПОБІЖНИКА;*

2.3 – ***УДАРНИК****;*

2.4 – ***ВИКИДАЧ****;*

2.5 – *ГНІТОК ВИКИДАЧА;*

2.6 – *ПРУЖИНА ВИКИДАЧА;*

2.7 – *ЦІЛИК;*

3 **– *ПОВЕРТАЮЧА ПРУЖИНА****;*

4 **– *ЗАТВОРНА ЗАТРИМКА****;*

5 **– *РУКОЯТКА*** *(з гвинтом);*

5.1 – ***ГВИНТ РУКОЯТКИ****;*

6 **– *МАГАЗИН****;*

7 **– *СПУСКОВИЙ ГАЧОК****;*

8 **– *СПУСКОВА ТЯГА З ВАЖЕЛЕМ ЗВЕДЕННЯ****;*

9 **– *ШЕПТАЛО*** *(з пружиною);*

9.1 – ***ПРУЖИНА ШЕПТАЛА****;*

10 **– *КУРОК****;*

11 **– *БОЙОВА ПРУЖИНА****;*

12 **– *ЗАСУВКА БОЙОВОЇ ПРУЖИНИ*****.**

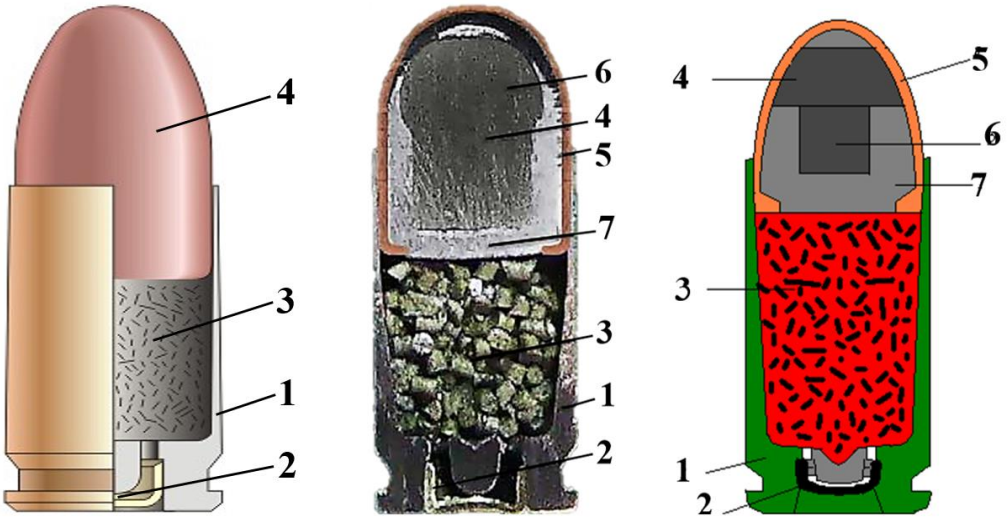
9 ММ ПАТРОН ДО ПМ.

Патрон 9х18 мм використовується до пістолетів ПМ, «Форт-12», «Форт-14», «Форт-17», «Стєчкіна».

Патрон складається з наступних елементів (мал. 58):

- ***гільза,***
- ***капсуль,***
- ***пороховий заряд,***
- ***куля.***

Гільза містить **пороховий заряд** і з'єднує всі частини патрона**. Заряд** складається з бездимного піроксилінового пороху. **Капсуль** служить для запалення порохового заряду**. Куля** (у найбільш поширеному варіанті)складається з***біметалевої плакірованої оболонки***в яку впресоване***сталеве осердя,***між якимє***свинцева сорочка.***

Розрізи9 мм пістолетного патрона та його будова:

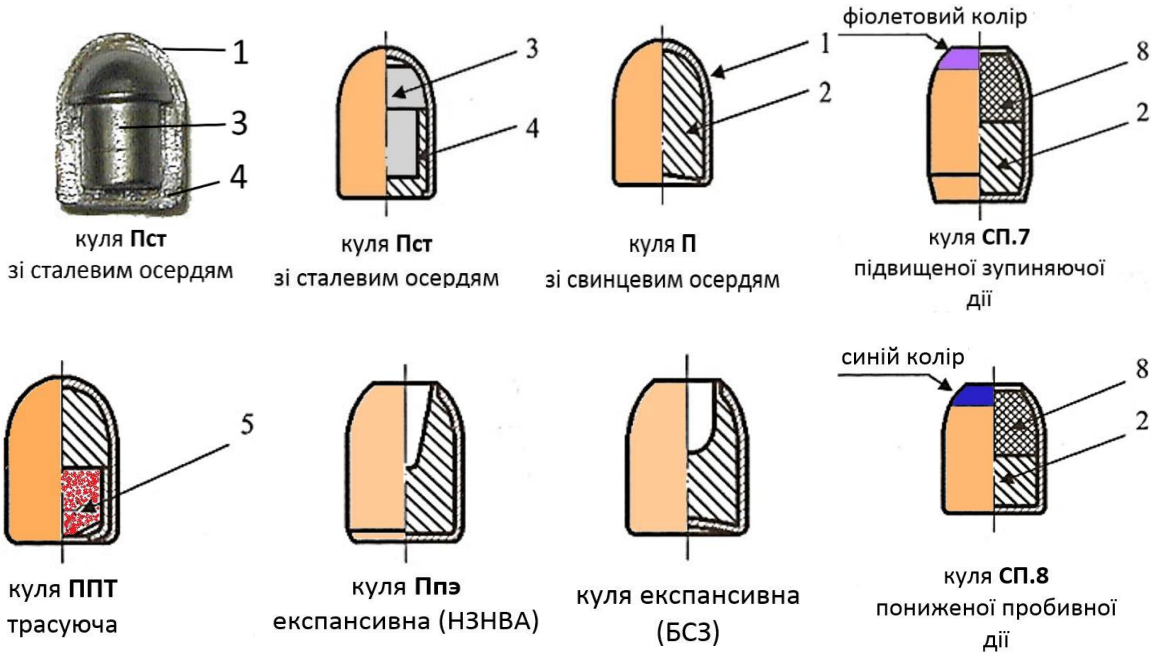
1*– гільза;* ***2*** *– капсуль;* ***3*** *– пороховий заряд;* ***4*** *– куля;*

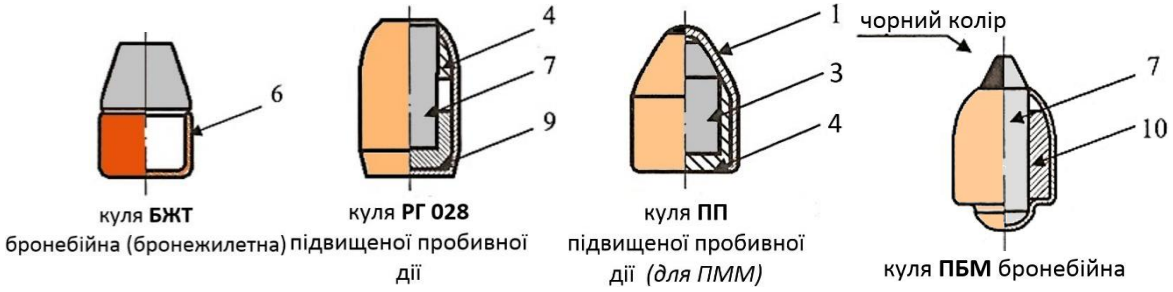
5 *–біметалева оболонка;* ***6*** *– сталеве осердя;* ***7*** *– свинцева сорочка.*

Існують наступні **різновиди**9 мм пістолетнихпатронів 9х18 (мал. 59):

- **з кулею зі сталевим осердям**(57-Н-181С) – маса оболонкової кулі 5,95-6,1 г;

- **з кулею зі свинцевим осердям** – маса оболонкової кулі 5,95-6,1 г;
- **з трасуючою кулею** «ПТ» – маса оболонкової кулі 6,15-6,3 г;
- **з важкою кулею зі свинцевим осердям** – маса оболонкової кулі 6,89-6,92 г;
- **з експансивною кулею** (СП-7) – масапівоболонкової кулі 7,5-7,8 г;
- **з кулею зі сталевим осердям підвищеної пробивноїздатності** (РГО28) – маса півоболонкової кулі 5,8-6,0 г;
- **з кулею з пониженою пробивною здатністю** (СП-8) – маса півоболонкової кулі 4,95-5,3 г;
- **з бронебійною кулею** «ПБМ» – маса півоболонкової кулі 3,55-3,7 г;
- **з кулею зі сталевим осердям**(7Н15) – маса півоболонкової кулі 5,6-5,8 г;
- **з безоболонковою сталевою кулею** – маса кулі 6,5-6,7 г;
- **з безоболонковою металопорошковою кулею** – маса кулі 4,3-4,5 г;
- **з легкою кулею** типу «THV» – маса безоболонкової кулі 2,55-2,6 г.

куля **БЖТ** бронебійна (бронежилетна)

куля **РГ 028** підвищеної пробивної дії

куля **ПП** підвищеної пробивної дії *(для ПММ)*

куля **ПБМ** бронебійна

Кулі до патронів 9х18 (вид в розрізі):

***1**– біметалева оболонка; **2** – свинцеве осердя;**3** – сталеве осердя; **4** – свинцева сорочка; **5** – трасер; **6** – мідний стаканчик; **7** – бронебійне осердя; **8** – пластмасове осердя; **9** – латунна оболонка з латунним піддоном;*

***10** – алюмінієва сорочка.*

ПРИЗНАЧЕННЯ ЧАСТИН І МЕХАНІЗМІВ 9 ММ ПІСТОЛЕТА МАКАРОВА.

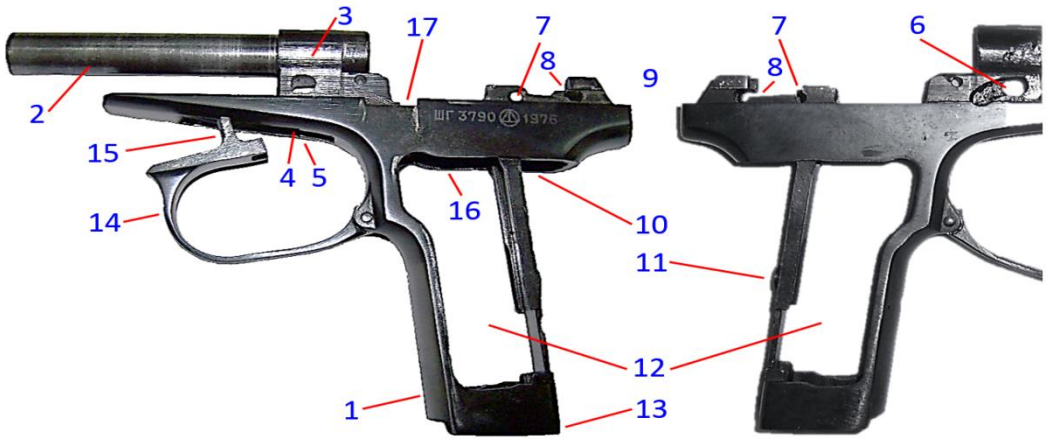
1) Рамка зі стволом і спусковою скобою(мал. 60).

Ствол призначений ***для скерування польоту кулі***. Ствол має канал з чотирма ***нарізами***, які направлені зліва через вверх направо. Проміжки між нарізами називаються полями. Відстань між двома протилежними полями (по діаметру) називається ***калібром***. Нарізи надають кулі обертового руху, що сприяє стабілізації її польоту.Товстіша і гладка всередині початкова частина ствола, призначена для розміщення патрона називається ***патронником***.

Рамка призначена ***для з'єднання всіх частин пістолета***. Рамка з основою рукоятки складають одне ціле.***Основа рукоятки*** призначена для розміщення магазина, кріплення рукоятки та бойової пружини.

Спускова скоба*забезпечує захист від випадкового натискання на хвіст спускового гачка*.Вона має на передньому кінці гребінь для обмеження ходу затвора під час руху назад іпідпружиненау верхнє положенняв рамці.

Рамка зі стволом і спусковою скобою:

1 *- основа рукоятки;* ***2*** *- ствол;* ***3*** *- стійка для кріплення ствола;* ***4*** *- цапфові гнізда для цапф спускового гачка;* ***5*** *- вікно для спускового гачка і гребеня спускової скоби;* ***6*** *- кривий паз*

для розташування і переміщення передньої цапфи спускової тяги; ***7*** *- цапфові гнізда для цапф шептала;* ***8*** *- цапфові гнізда для цапф курка;* ***9*** *- пази для направлення руху затвора;*

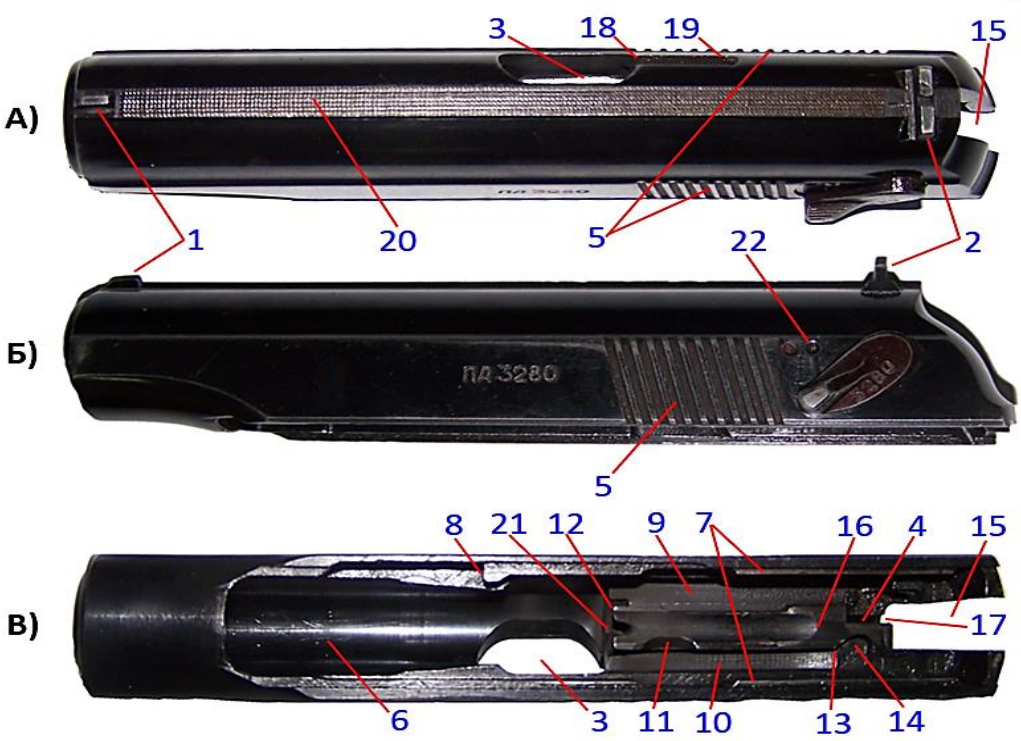
10 *- вікно для пера бойової пружини;* ***11*** *- прилив з різьбовим отвором для кріплення рукоятки гвинтом і бойової пружини за допомогою засувки;* ***12*** *- бокові вікна;* ***13*** *- виріз для защіпки магазина;* ***14*** *- спускова скоба;* ***15*** *- гребінь для обмеження руху затвора назад;* ***16*** *- вікно для виходу верхньої частини магазина;* ***17*** *- виріз для затворної затримки.*

2) Затвор.

Затвор призначений:

- для ***подачі патрона з магазина в патронник***;
- для ***щільного запирання каналу ствола*** при пострілі;
- для ***утримання гільзи (видобування патрона)***. *Утримання гільзи (патрона) в чашечці затвора здійснюється до зустрічі з відбивачем*;
- для ***постановки курка на бойовий звід***.

На затворі розташований ***прицільний пристрій*** (мушка і цілик) для точного наведення зброї в ціль.

Затвор пістолета.

А) *- вигляд зверху;* ***Б)*** *- ліва сторона;* ***В)*** *– вигляд знизу :*

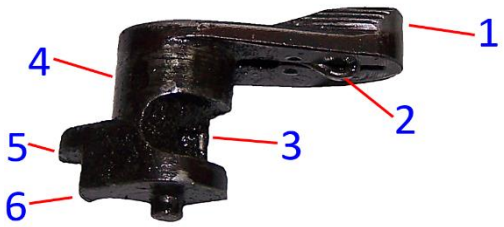
1 *- мушка;* ***2*** *- цілик;* ***3*** *- вікно для викидання гільзи (патрона);* ***4*** *- гніздо для запобіжника;* ***5*** *- насічка;* ***6*** *- канал для розміщення ствола з повертаючою пружиною;* ***7*** *- повздовжні виступи для направлення руху затвора по рамці;* ***8*** *- зуб для встановлення затвора на затворну затримку;* ***9*** *- паз для відбивача;* ***10*** *- паз для розмежовуючого виступу важеля зведення;* ***11*** *- виїмка для розмежування шептала з важелем зведення;* ***12*** *- досилач;* ***13*** *- виступ для розмежування важеля зведення з шепталом;* ***14*** *- виїмка для розміщення розмежовуючого виступу важеля зведення;* ***15*** *- паз для курка;* ***16****– гребінь;* ***17*** *– канал ударника;* ***18*** *– паз для викидача;*

19 *– гніздо для гнітка з пружиною викидача;* ***20*** *– антиблікова насічка;* ***21*** *– чашка (для дна гільзи);* ***22*** *– виїмка для фіксатора запобіжника.*

Затвор містить***запобіжник, ударник, викидач*** *(з гнітком та пружиною).*

Запобіжник.

Запобіжник прапорцевого типу призначений ***длязабезпечення безпеки при поводженні з пістолетом***. В положенні «запобігання» він своєю поличкою уступу піднімає шептало, звільняючи курок від бойового зводу, запирає ребром затвор з рамкою пістолета, запирає зачепом курок та виступом сприймає його удар (мал. 62).Запобіжник вставляється в гніздо затвора, фіксатор утримує запобіжник в наданому йому положенніпісля переведенняпрапорцем з положення «вогонь» в положення «запобігання» і назад.

Запобіжник:

1 *- прапорець запобіжника;****2*** *– пружина фіксатор;****3*** *- уступ;****4*** *- ребро;* ***5*** *- зачіп;* ***6*** *- виступ.*

Ударник.

Ударник призначений ***для розбиття капсуля***. Він має тригранну форму(для зменшення ваги і тертя) та містить ***бойок****(передня частина)* і зріз під запобіжник, котрий фіксує ударник у каналі затвора (мал. 63).

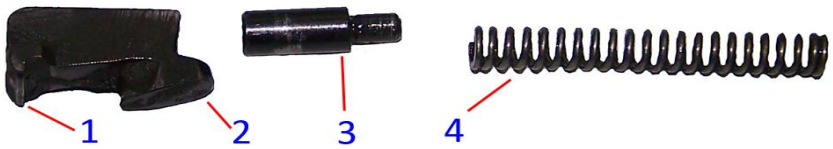

Ударник:

1 *- бойок;****2*** *- зріз для запобіжника.*

Викидач.

Викидачпризначений ***для утримання гільзи (патрона) в чашечці затвора до зустрічі з відбивачем***.Викидач вставляється в паз затвора і постійно під дією пружини викидача та гнітка нахилений (притиснений) до чашечки

затвора.Викидач містить: зачіп, п’яточку.

Викидач:

1 *- зачіп;* ***2*** *– п’яточка;* ***3*** *- гніток;* ***4*** *- пружина викидача.*

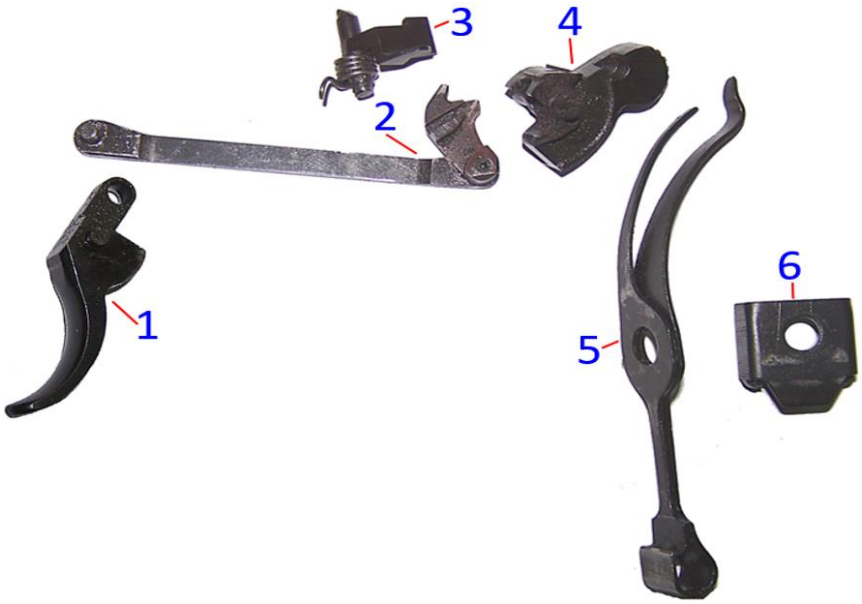
3) Повертаюча пружина.

Повертаюча пружина(мал. 65) призначена ***для повернення затвора в переднє положення*** після пострілу. Один крайній виток має менший від інших діаметрі повинен розташовуватись на стволі зі сторони патронника.

Повертаюча пружина.

4) Ударно-спусковий механізм (мал. 66).

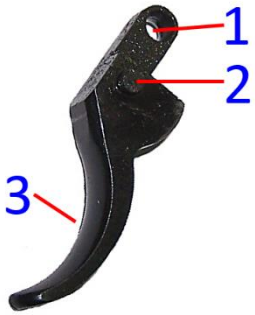
Ударно-спусковий механізм:

1 *- спусковий гачок;****2*** *- спускова тяга з важелем зведення;*

3 *- шептало з пружиною;****4*** *- курок;****5*** *- бойова пружина;*

6 *- засувка бойової пружини.*

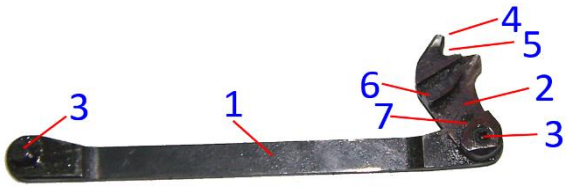
Спусковий гачок призначений ***для спуску курка з бойового зводу і зведення курка при стрільбі самозведенням***.

Спусковий гачок:

1 *- цапфа;* ***2****– отвір (для цапфи спускової тяги);* ***3*** *– хвіст.*

Спускова тяга з важелем зведення призначена ***для спуску курка з бойового зводу і зведення курка при натисканні на хвіст спускового гачка***.

Спускова тяга з важелем зведення:

1 *- спускова тяга;* ***2*** *- важіль зведення;* ***3*** *- цапфи спускової тяги;* ***4*** *- розмежовуючий виступ важеля зведення;* ***5*** *- виріз;*

6 *- виступ самозведення;* ***7****- п'яточка важеля зведення(для взаємодії з вузьким пером бойової пружини).*

Шептало з пружиною призначене ***для утримання курка на бойовому та запобіжному зводі***. Воно містить: носик для зчеплення з уступами курка, зуб для підйому шептала поличкою уступу запобіжника при переведенні його в положення «запобігання», пружину, яка притискає носик шептала до курка.

Шептало з пружиною:

***1** - цапфи шептала; **2** - зуб; **3** - носик шептала; **4**-пружина шептала.*

Курок призначений ***для нанесення удару по ударнику***. Він містить два уступи – бойовий звід та запобіжний звід*(в них впирається носик шептала)*. Зуб самозведення служить для зведення курка важелем зведення*(при натисканні на спусковий гачок у випадку стрільби самозведенням)*.

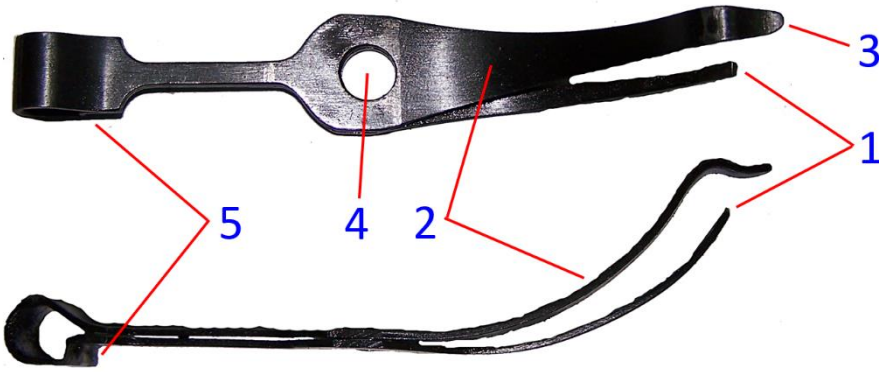

Курок:

***1** - головка з насічкою; **2** - виріз; **3** - запобіжний звід;*

***4** - бойовий звід; **5** - зуб самозведення; **6**- цапфа.*

Бойова пружина призначена ***для приведення в дію курка*** (широким пером) ***іспускової тяги з важелем зведення*** (вузьким пером). Нижній її кінець є защіпкою магазина *(для утримання магазина в основі рукоятки)*.Кінець широкого пера бойової пружини зігнутий для забезпечення "відбою" курка, тобто для постановки курка на запобіжний звід у спущеному положенні. Бойова пружина кріпиться на основу рукоятки засувкою.

Бойова пружина (вид з торця і вид з боку):

***1** - вузьке перо; **2** - широке перо; **3** - відбійний кінець; **4**– отвір для гвинта кріплення рукоятки; **5** – защіпка магазина.*

Засувка бойової пружини призначена ***для кріплення бойової пружини*** на основі рукоятки.

5) Затворна затримка.

Затворна затримка призначена ***для утримання затвора в задньому положенні після використання всіх патронів з магазина***. Затвор звільняється натисканням на кнопку затворної затримки.

Затворна затримка містить:

Затворна затримка:

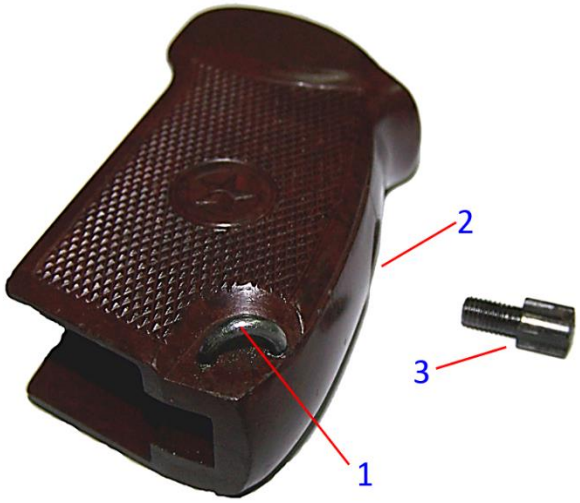
***1** - виступ;**2** - кнопка з насічкою;**3** - гребінь;**4** – відбивач.*

Виступ служить для утримання затвора в задньому положенні, відбивач - для викидання назовні гільз (патронів) через вікно в затворі.

Затворна затримка передньою частиною вставляється у виріз в лівій стінці рамки.

6) Рукоятка з гвинтом.

Рукоятка з гвинтом *прикриває бокові вікна та задню стінку основи рукоятки* і призначена ***для зручності утримання пістолета в руці***. Гвинт кріпить її до основи рукоятки. Антабка призначена для кріплення пістолетного ремінця.

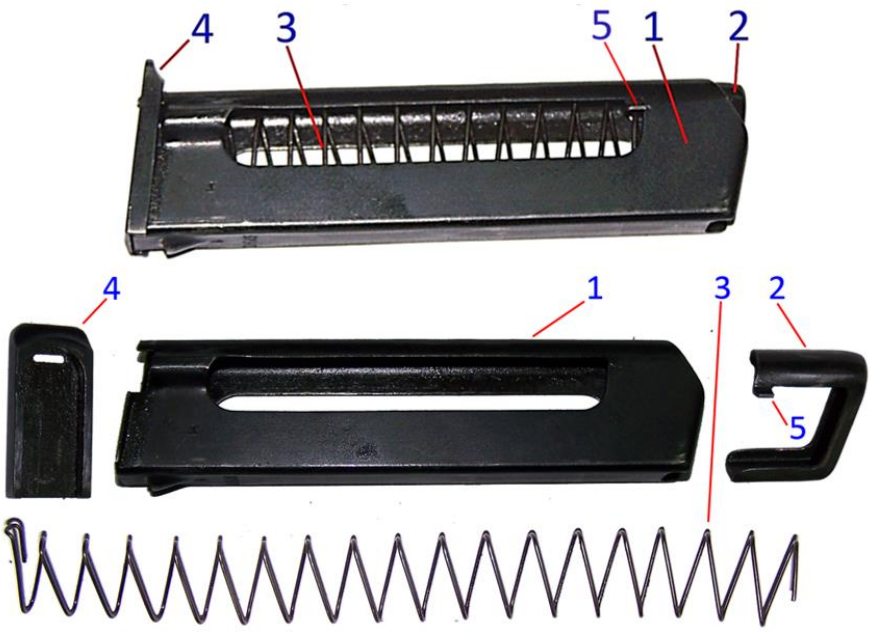
Рукоятка з гвинтом:

***1** - антабка;**2** - отвір;**3** – гвинт.*

7)Магазин.

Магазин призначений для розміщення восьми патронів.

Магазин складається з наступних частин: корпус магазина, подавач, пружина подавача, кришка магазина.**Зуб подавача** призначений для приведення в дію затворної затримки після використання всіх патронів з магазина.

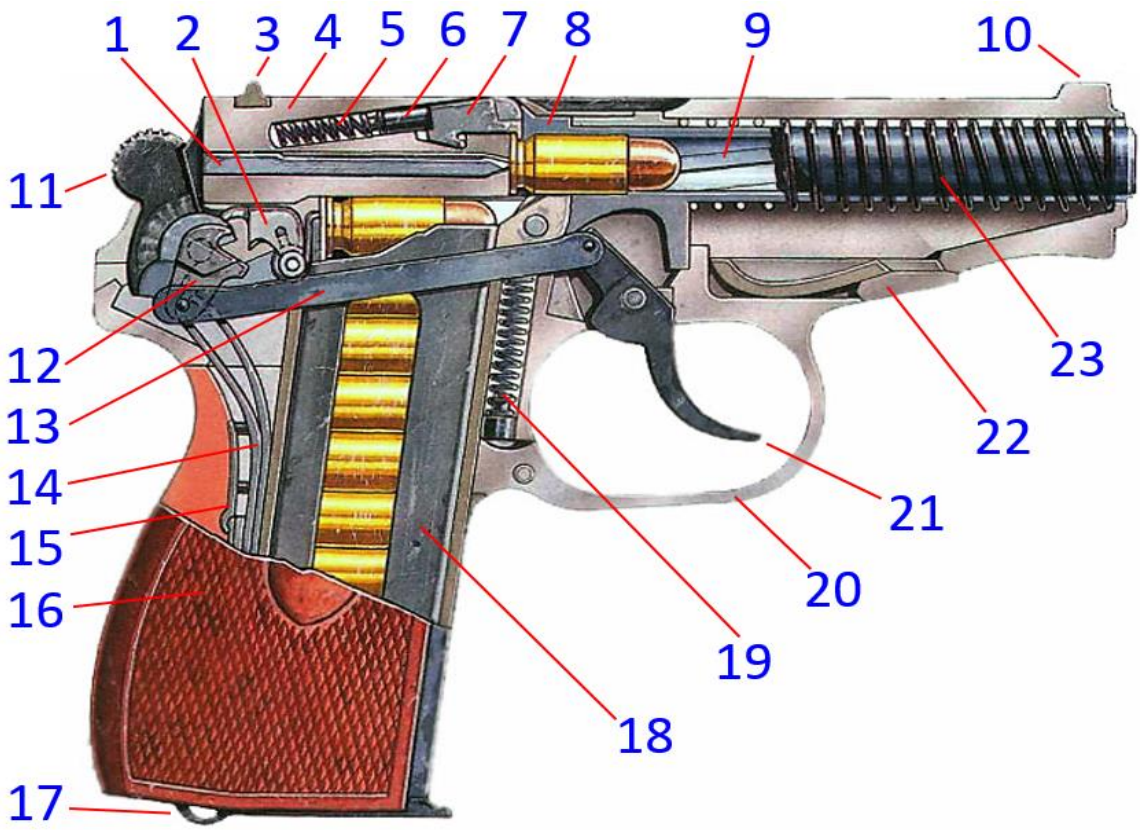
Магазин пістолета і його складові частини:

1 *- корпус магазина;****2*** *- подавач;****3*** *- пружина подавача;*

4 *- кришка магазина;* ***5*** *– зуб подавача.*

РОБОТА ТА ВЗАЄМОДІЯ ЧАСТИН

9 ММ ПІСТОЛЕТА МАКАРОВА.

9 мм пістолет Макарова у розрізі:

1 – ***УДАРНИК***;

2 – ***ШЕПТАЛО*** *(з пружиною)*;

3 – *ЦІЛИК*;

4 – ***ЗАТВОР*** *(з ударником, запобіжником, викидачем)*;

5 – *ПРУЖИНА ВИКИДАЧА*;

6 – *ГНІТОК ВИКИДАЧА*;

7 – ***ВИКИДАЧ***;

8 – *ПАТРОННИК*;

14 – ***БОЙОВА ПРУЖИНА***;

15 – ***ЗАСУВКА БОЙОВОЇ ПРУЖИНИ***;

16 – ***РУКОЯТКА****(з гвинтом)*;

17 – *ЗАЩІПКА МАГАЗИНА(нижній кінець бойової пружини)*;

18 – ***МАГАЗИН***;

19 – *ПРУЖИНА СПУСКОВОЇ СКОБИ*;

20 – ***СПУСКОВА СКОБА***;

9 **–** ***СТВОЛ****;*

10 **–** *МУШКА;*

11 **–** ***КУРОК****;*

12 **–** ***ВАЖІЛЬ ЗВЕДЕННЯ****;*

13 **–** ***СПУСКОВА ТЯГА*** *(з важелем зведення);*

21 **–** ***СПУСКОВИЙ ГАЧОК****;*

22 **–** ***РАМКА*** *(зі стволом і спусковою скобою);*

23 **–** ***ПОВЕРТАЮЧА ПРУЖИНА****.*

Для виконання пострілу при виключеному запобіжнику і зведеному курку необхідно натиснути на спусковий гачок, при цьому спускова тяга зміщується вперед, а важіль зведення підіймається та підіймає шептало, розчіплюючи його з бойовим зводом курка. Тоді курок під дією широкого пера бойової пружини різко повертається на цапфах (*півосях*) вперед і наносить удар по ударнику, який бойком (*передньою частиною*) розбиває капсуль патрона. В результаті цього спалахує пороховий заряд і утворюється велика кількість порохових газів. Куля тиском порохових газів викидається з каналу ствола. Затвор під тиском порохових газів, який передається через дно гільзи, відходить назад по пазах рамки, утримуючи викидачем гільзу і стискуючи повертаючу пружину. Гільза при зустрічі з відбивачем викидається назовні через вікно затвора.

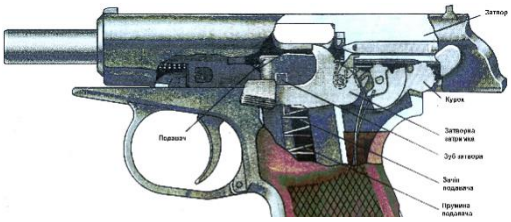

Затвор при відході в крайнє заднє положення повертає курок на цапфах назад й ставить його на бойовий звід – притиснене своєю пружиною до курка шептало носиком впирається в бойовий звід курка. Відійшовши назад до упору, затвор під дією повертаючої пружини повертається вперед.

Під час руху вперед затвор досилачем просуває з магазина підтиснений подавачем у верхнє положення черговий патрон і досилає його в патронник, при цьому зачіп викидача заскакує в кільцеву проточку гільзи. Канал ствола запертий вільним затвором; пістолет знову готовий до пострілу.

Для виконання наступного пострілу необхідно відпустити спусковий гачок, щоб він разом зі спусковою тягою з важелем зведення під дією вузького пера бойової пружини повернулись в свої початкові положення, а потім знову натиснути на нього. При цьому важіль зведення підіймає шептало і знов звільняє курок від шептала, надаючи йому можливість для удару по ударнику, який б'є по капсулю патрона внаслідок чого відбувається постріл. Так стрільба буде вестись до повного використання патронів в магазині.

Після використання всіх патронів з магазина затвор стає на затворну затримку і залишається в задньому положенні.

ПОРЯДОК РОЗБИРАННЯ 9 ММ ПІСТОЛЕТА МАКАРОВА.

Послідовність неповного розбирання ПМ.

Неповне розбирання проводиться для:

- чищення;
- змащення;
- огляду пістолета.

Порядок неповного розбирання 9 мм пістолета Макарова:

1. Відокремити магазин від основи рукоятки.
2. Перевірити, чи немає патрона в патроннику.
3. Опустити спускову скобу вниз і відвести її вліво (вправо).
4. Відокремити затвор від рамки.
5. Відокремити від ствола повертаючу пружину.
6. Поставити скобу на місце.

1. Відокремити магазин з основи рукоятки і перевірити відсутність патрона в патроннику.

Для цього - видобути магазин **(1, 2)**,

1)

2)

вимкнути запобіжник **(3)**,відвести затвор в заднє положення,***поставити його на затворну затримку*****(4)**

3)

4)

і **оглянути патронник (5)**.Натисканням на затворну затримку **(6)** відпустити затвор.

5)

6)

2. Відокремити затвор від рамки.

Для цього лівою рукою відтягнути вниз спускову скобу **(7)** і, перекосивши її вліво, вперти в рамку так, щоб вона утримувалась в цьому положенні.*При подальшому розбиранні утримувати її вказівним пальцем правої руки.*

Відвести затвор в крайнє заднє положення **(8)**

7)

8)

і, припіднявши його задній кінець **(9)**, дати йому можливість просунутись по стволу вперед під дією повертаючої пружини **(10)**.

Відокремити затвор від рамкиіпоставити спускову скобу на місце**(11)**.

9)

10)

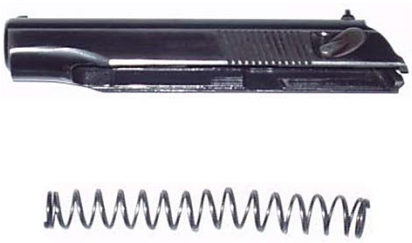

11)

3. Зняти зі ствола повертаючу пружину.

Для цього, утримуючи рамку правою рукою за рукоятку і тримаючи повертаючу пружину лівою рукою біля патронника, повертати її на себе і зняти зі ствола**(12).**

12)

Частини пістолета після неповного розбирання.

Послідовність збиранняПМпісля неповного розбирання.

1.Одягнути на ствол повертаючу пружину.

Для цього, взявши рамку за рукоятку, одягнути повертаючу пружину на ствол *обов'язково* тим кінцем, в якого крайній виток має ***менший діаметр*(1)**.

1)

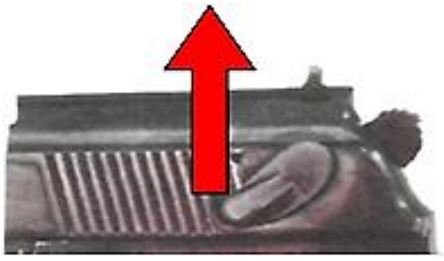
2.Приєднати затвор до рамки.

Для цього ввести вільний кінець повертаючої

пружини в канал затвора і відвести затвор в *крайнє заднє* положення так, щоб дульна частина ствола пройшла через канал затвора і виступила назовні. Опустити задній кінець затвора на рамку **(2)** так, щоб повздовжні виступи затвора помістились в пазах рамки, і, притискаючи затвор до рамки, відпустити його. Затвор під дією повертаючої пружини повертається в крайнє переднє положення.

Ввімкнути запобіжник **(3)**.

2)

3)

Примітка. *Для приєднання затвора до рамки не обов'язково відтягувати вниз і перекошувати спускову скобу. В такому випадку, відводячи затвор в крайнє заднє положення, необхідно припідняти його задній кінець максимально вверх так, щоб уникнути утикання нижньої передньої стінки затвора в гребінь спускової скоби, який обмежує рух затвора назад.*

3.Вставити магазин в основу рукоятки.

Для цього лівою рукою вставити магазин в основу рукоятки через нижнє вікно основи рукоятки.

Натиснути на кришку магазина великим пальцем так, щоб защіпка (нижній кінець бойової пружини) заскочив за виступ на стінці магазина **(4)**. Пістолет зібраний **(5).**

4)

5)

Примітка. *Удари по магазину долонею не допускаються.*

Перевірка правильності збирання пістолета Макарова після неповного розбирання:

- Вимкнути запобіжник (опустити прапорець вниз).
- Відвести затвор в заднє положення і відпустити його. Затвор стає на затворну затримку і залишається в задньому положенні.
- Натискаючи великим пальцем правої руки на затворну затримку відпустити затвор. Затвор під дією повертаючої пружини повинен енергійно повернутись в переднє положення, а курок повинен стояти на бойовому зводі.
- Включити запобіжник (підняти прапорець вверх). Курок повинен зірватись з бойового зводу і заблокуватись.

Повне розбиранняПМ.

Порядок повного розбирання 9 мм ПМ.

1. Виконується неповне розбирання пістолета.
2. Відокремити протиркою від гребня затворної затримки пружину шептала.
3. Відокремити шептало з пружиною та затворну затримку.
4. Відокремити рукоятку від основи рамки.
5. Відокремити бойову пружину від основи рамки.
6. Відокремити курок.
7. Відокремити спускову тягу з важелем зведення.
8. Відокремити спусковий гачок.
9. Відокремити запобіжник.
10. Відокремити ударник.

11. Відокремити викидач з затвора.
12. Розібрати магазин.

ПОСЛІДОВНІСТЬ ПОВНОГО РОЗБИРАННЯ ПІСТОЛЕТА МАКАРОВА:

1. Провести неповне розбирання ПМ.

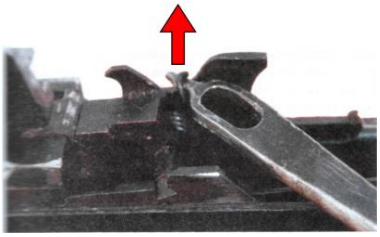
2. Відокремити шептало і затворну затримку від рамки.

Для цього притримуючи курок і натискаючи на спусковий гачок спустити курок з бойового зводу **(1)**.

Виступом протирки зняти пружину шептала із затворної затримки **(2)**.

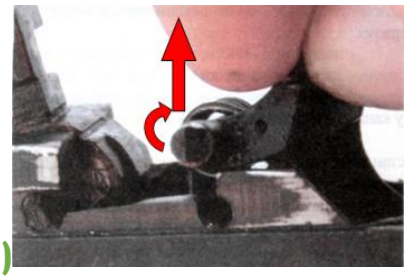

1)

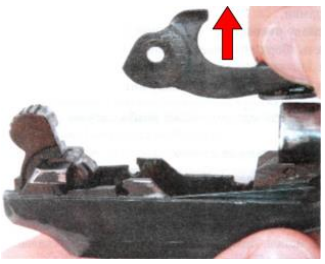

2)

Повернути шептало вперед до співпадіння лиски на правій цапфі з прорізом відповідного гнізда в рамці, припідняти шептало **(3)** і затворну затримку вверх **(4)** та відокремити їх від рамки.

3)

4)

3. Відокремити рукоятку від основи рукоятки і бойову пружину від рамки.

Для цього лезом протирки відкрутити гвинт **(5)** і зсунути рукоятку назад **(6)**, відокремити її від основи рукоятки.

Притиснути бойову пружину до основи рукоятки, зсунути вниз і відокремити від основи рукоятки засувку бойової пружини **(7)**, зняти бойову пружину з приливу основи рукоятки **(8)**.

5)

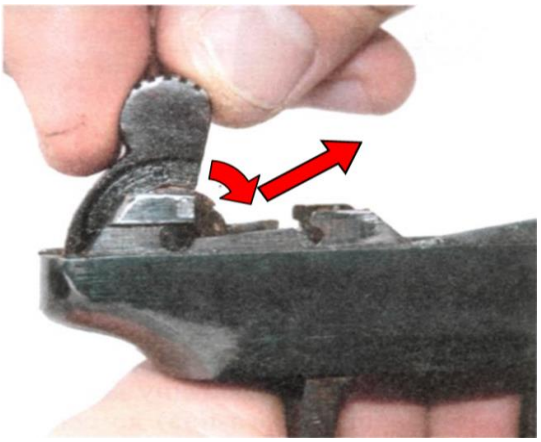

6)

7)

8)

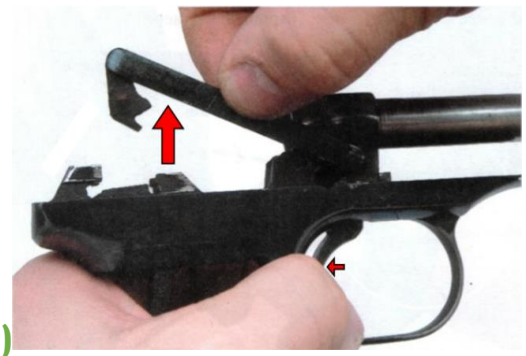
4. Відокремити курок від рамки.

Для цього повернути спусковий гачок в крайнє переднє положення і повернути курок вперед до співпадіння лисок на його цапфах з відповідними прорізами рамки **(9)**. Зсунути курок в сторону ствола і вийняти його.

9)

5. Відокремити спускову тягу з важелем зведення від рамки.

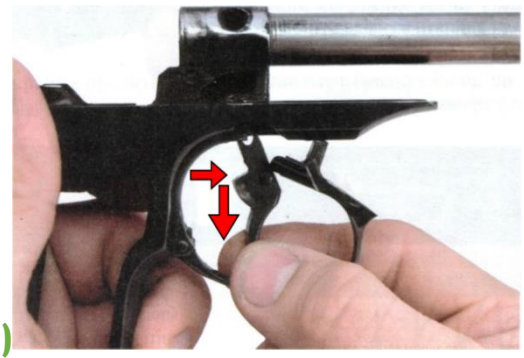
Для цього припідняти задній кінець спускової тяги **(10)** і вивести цапфу з отвору спускового гачка.

10)

6. Відокремити спусковий гачок від рамки.

Для цього відтягнути спускову скобу вниз. Повертаючи хвіст спускового гачка вперед, вивести цапфи спускового гачка з відповідних гнізд в рамки **(11)**

11)

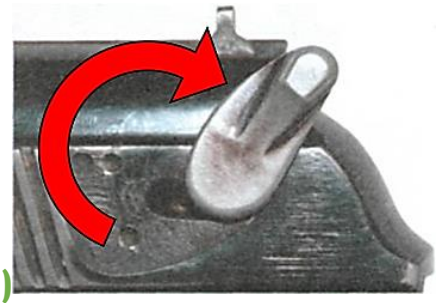

7. Відокремити запобіжник і ударник від затвора.

Для цього повернути прапорець запобіжника вверх **(12)**, потім відвести його з гнізда трохи в сторону, повернути далі назад і вийняти з гнізда.

Легкими ударами заднім кінцем затвора по долоні вийняти із затвора ударник **(13)**.

12)

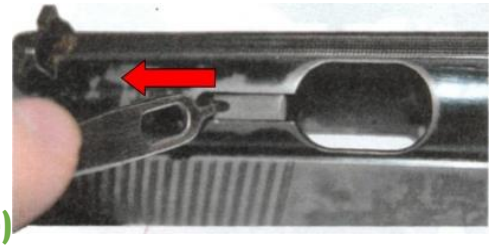

13)

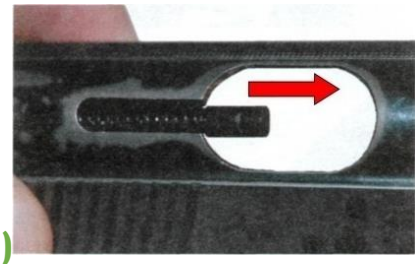

8. Відокремити викидач від затвора.

Для цього з допомогою виступу протирки втопити гніток викидача і, одночасно натискаючи на передню частину викидача і повертаючи його навколо зачепа, вийняти його з паза **(14)**. Після цього обережно вийняти з гнізда затвора гніток з пружиною **(15)**.

14)

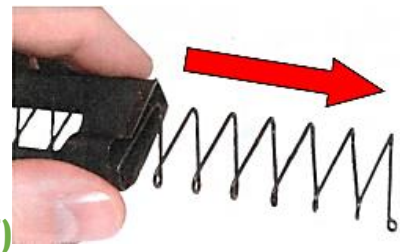
15)

9. Розібрати магазин.

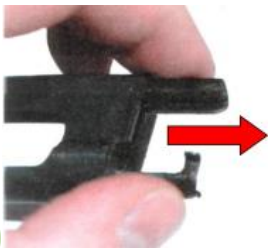
Для цього відтиснути пружину подавача до подавача **(16)**, зняти кришку магазина і вийняти з корпусу магазина пружину подавача **(17)** і подавач **(18)**.

16)

17)

18)

Частини пістолета після повного розбирання.

ЗБИРАННЯ ПІСТОЛЕТА ПІСЛЯ ПОВНОГО РОЗБИРАННЯ– проводиться в оберненій послідовності.

При цьому особливу увагу необхідно звернути на правильність розташування **(19)** *вузького пера бойової пружини на п'ятці важеля зведення. В іншому випадку можливий злам вузького пера.*

19)

Повне розбирання пістолета Макарова проводиться:

- **для чищення при сильному забрудненні, після його знаходження під дощем, в снігу;**
- **при переході на нове мастило;**
- **при ремонті.**

Проводити часто повне розбирання пістолета не рекомендується, оскільки це прискорює зношення частин і механізмів.

Нормативи з вогневої підготовки для пістолетів.

№	Найменування нормативу	Вимоги до виконання	Оцінка та час		
			«5»	«4»	«3»
пістолет ФОРТ-12 і його модифікації(пістолет Макарова)					
1.	Спорядження магазина патронами	Магазин у руці, 12 (8) патронів розсипом на столі.	***30*(19)**	***35*(21)**	***40*(23)**
2.	Неповне розбирання пістолета	Працівник стоїть біля столу, руки опущені, зібраний пістолет лежить на столі запобіжником догори, магазин в рукоятці.	***45*(20)**	***50*(25)**	***60*(30)**

3.	Збирання пістолета після неповного розбирання	Працівник стоїть біля столу, руки опущені, частини пістолета лежать на столі	***50*(25)**	***55* (30)**	***65*(35)**
4.	Підготовка до стрільби стоячи та проведення пострілу (швидкісна стрільба)	Пістолет у кобурі, магазин споряджений учбовими патронами в руці	**4**	**5**	**6**

ЗАТРИМКИ ПРИ СТРІЛЬБІ З

9 ММ ПІСТОЛЕТА МАКАРОВА.

Затримка	Причина затримки	Способи усунення
1. Осічка. ***Затвор в крайньому передньому положенні, курок спущений, але постріл не відбувся.***	1. Капсуль патрона несправний. 2. Загущення мастила або забруднено канал ударника. 3. Не повністю загвинчений гвинт рукоятки *(в пістолетах без засувки бойової пружини).* 4. Малий вихід бойка або забоїни на ньому.	*Звести курок рукою і продовжити стрільбу.* 1. Перезарядити пістолет і продовжити стрільбу 2. Оглянути і почистити пістолет. 3. Догвинтити гвинт рукоятки. 4. Здати пістолет в ремонт.
2. Недокриття патроназатвором. ***Затвор зупинився, не доходячи до крайнього переднього положення, спуск курка виконати неможливо.***	1. Забруднення патронника, пазів рамки і чашечки затвора. 2. Утруднений рух викидача через забруднення пружини викидача або гнітка.	1. Дослати затвор поштовхом руки й продовжити стрільбу. 2. Оглянути та почистити пістолет.
3. Неподання патрона в патронник. ***Затвор знаходиться в передньому положенні, але патрона в патроннику немає; затвор зупинився в середньому положенні разом з патроном.***	1. Забруднення магазина і рухомих частин пістолета. 2. Погнутість верхніх країв корпусу магазина.	Перезарядити пістолет і продовжити стрільбу. 1. Почистити пістолет і магазин. 2. Замінити несправний магазин.

4. Прихоплення гільзи затвором. ***Гільза не викинута назовні через вікно в затворі та затиснута між затвором і патронником.***	1. Забруднення рухомих частин пістолета. 2. Несправність викидача, його пружини або відбивача.	1. Викинути прихоплену гільзу й продовжити стрільбу. 2. При несправності викидача з пружиною або відбивача, здати пістолет в ремонт.
5. Автоматична стрільба. ***При одному натисканні на спусковий гачок відбувається кілька пострілів.***	1. Загущення мастила або забруднення частин ударно-спускового механізму. 2. Зношення бойового зводу курка або носика шептала. 3. Послаблена або зламана пружина шептала. 4. Торкання полички уступу запобіжника до зуба шептала.	1. Оглянути і почистити пістолет. 2-4 Здати пістолет в ремонт.

ПЕРЕВІРКА БОЮ ПМТА ПРИВЕДЕННЯ ЙОГО ДО НОРМАЛЬНОГО БОЮ.

Усі пістолети повинні бути приведені до нормального бою.

Перевірка бою пістолета проводиться:

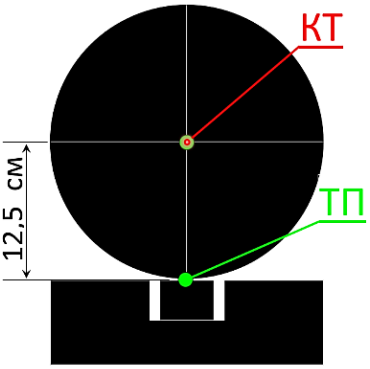
- при надходженні пістолета у підрозділ;
- після ремонту або заміни частин пістолета, що можуть вплинути на його бій;
- при виявленні під час стрільби ненормальних відхилень куль.

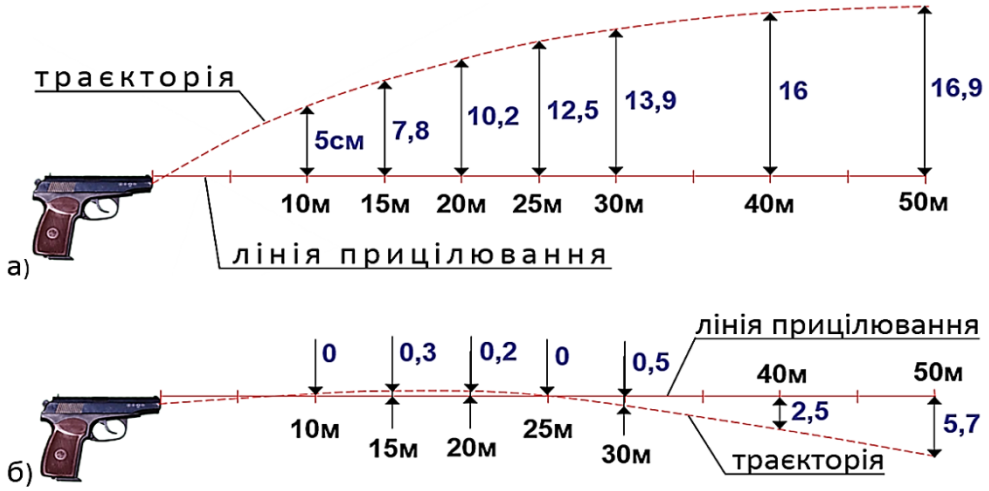
Перевірка бою проводиться відмінними стрільцями в присутності тих, за ким закріплені пістолети. Перед перевіркою бою пістолети ретельно оглядаються і виявлені несправності усуваються.

Перевірка бою з пістолета виконується стрільбою на **25 м** патронами однієї партії.Стрільба виконується по чорному кругу діаметром **25 см**.

Точкою прицілювання служить середина нижнього краю чорного круга або центр круга.Точка прицілювання повинна знаходитися приблизно на висоті очей стріляючого.

Над ***точкою прицілювання (ТП)***позначається нормальне положення середньої точки влучення, яка повинна бути вище точки прицілювання на ***12,5 см*** або збігатися з нею, якщо точкою прицілювання буде ***центр*** круга (центральний бій пістолета). Відзначена точка є ***контрольною (КТ)***.

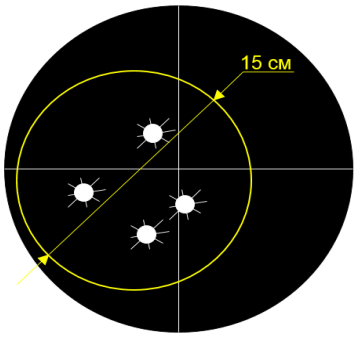
Різниця(в сантиметрах) між траєкторією та лінією прицілювання на різних дистанціях при пристрілюванні коли:

а) *контрольна точка на 12,5 см вище точки прицілювання;*

б)*контрольною точкоює точка прицілювання (центральний бій)*

Перевірка бою пістолета робиться з положення стоячи з руки (з двох рук) або з упора*(дерен, мішок набитий тирсою)*, покладеного на підставку, при цьому кисть руки з пістолетом не повинна торкатися упора.

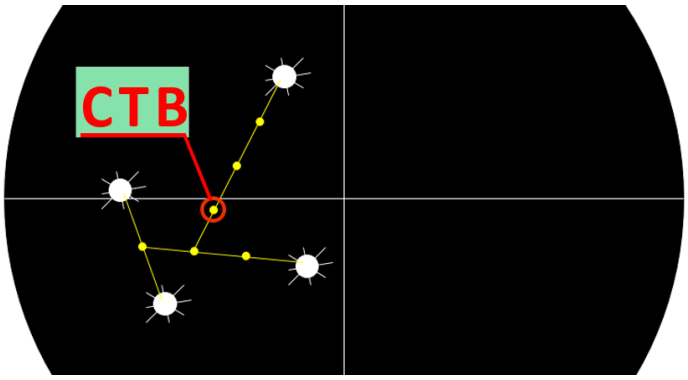
Для перевірки бою пістолета виконується підряд ***чотири*** постріли, ретельно й одноманітно прицілюючись. Після стрільби оглядається мішень і по розташуванню пробоїн визначаються ***купчастість*** бою пістолета і положення ***середньої точки влучення***(**СТВ**).

Купчастість бою пістолета визнається нормальною, якщо всі чотири пробоїни (або три, якщо одна з пробоїн різко відхилилася від інших) влучать в круг діаметром **15 см**.При задовільній купчастості бою визначається ***середня точка влучення***.

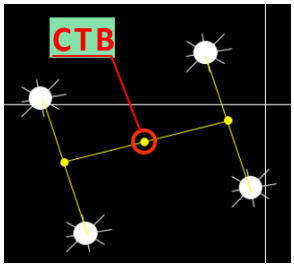
Для визначення СТВ по **чотирьох** пробоїнах треба з'єднати прямою лінією дві які-небудь пробоїни і відстань між ними розділити навпіл; отриману точку розподілу з'єднати з третьою пробоїною і відстань між ними розділити на три рівні

частини; точку розподілу, найближчу до двох перших пробоїн, з'єднати з четвертою пробоїною і відстань між ними розділити на чотири рівні частини. Точка, розташована на три розподіли від четвертої пробоїни, і буде середньою точкою влучення (мал.79).

Визначення середньої точки влучення з 4-х влучень.

При ***симетричному*** розташуванні пробоїн середню точку влучення можна визначити такими способами:

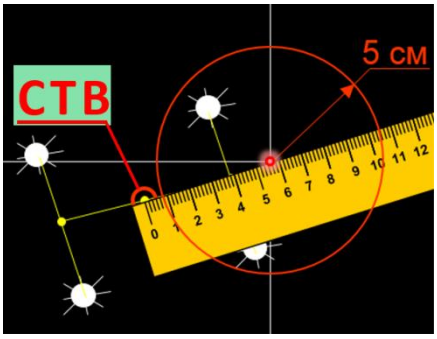

а) пробоїни, що лежать поруч з'єднати попарно, середини обох прямих ліній знову з'єднати та отриману лінію розділити навпіл; точка поділу буде середньою точкою влучення;

б) пробоїни з'єднати попарно навхрест прямими лініями; точка перетину цих ліній буде середньою точкою влучення.

Для визначення середньої точки влучення по трьох пробоїнах треба дві пробоїни з'єднати прямою лінією; середину цієї лінії з'єднати з третьою пробоїною; нову лінію розділити на три рівні частини; точка, найближча до першої лінії, і буде середньою точкою влучення.

Після визначення середньої точки влучення вимірюється величина її відхилення від контрольної точки. Для зручності виміру через контрольну точку проводять дві лінії - вертикальну і горизонтальну. Середня точка

влучення не повинна відхилятися більше ніж на **5 см** від контрольної точки в будь-якому напрямку. Якщо середня точка влучення відхилилася від контрольної більше ніж на 5 см, то в пістолеті за допомогою спеціального приспосіблення (мал. 80) виконується відповідно заміна (*усунення відхилення по вертикалі*) або пересування (*усунення відхилення по горизонталі*) цілика.

Приспосіблення для зміщення цілика ПМ і АПС.

Цілик ЗАМІНЮЄТЬСЯ**<u>більш низьким</u>**, якщо середня точка влучення виявилася <u>вище</u>контрольної точки і навпаки;

***Цілик ЗМІЩУЄТЬСЯ<u>вліво</u>, якщо середня точка влучення виявилася <u>вправо</u> від контрольної точки і навпаки**.*

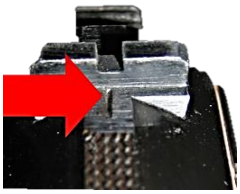
Набір циліків стандартизований – певній висоті цілика відповідає свій номер.

Мушку спилювати забороняється.

Набір циліків пістолета Макарова, їх номери і висота.

Збільшення (зменшення) висоти цілика, або переміщення його вправо (вліво) на **1 мм** змінює положення середньої точки влучення у відповідну сторону на **19 см**.

Після приведення пістолета до нормального бою цілик за допомогою керна закріплюється;

стара мітка на цілику зачищається, а замість неї набивається нова мітка.

ОГЛЯД, ПІДГОТОВКА ДО СТРІЛЬБИ 9 ММ ПІСТОЛЕТА МАКАРОВА І ПАТРОНІВ.

Огляд пістолета.

Для визначення стану зброї, її справності виконується огляд пістолета в зібраному або розібраному виді. Поряд з оглядом пістолета виконується огляд кобури, запасного магазина, протирки і пістолетного ремінця.

Пістолет необхідно оглядати щоразу при отриманні для несення служби чи на заняття, перед стрільбою та під час чищення.При отриманні для несення служби чи на заняття і безпосередньо перед стрільбою пістолет оглядається в зібраному виді, а під час чищення - у розібраному та зібраному виді.

При огляді пістолета необхідно перевірити:

- чи немає на металевих частинах нальоту іржі, забруднення, подряпин, забоїн і тріщин; у якому стані перебуває змащення;
- чи справно діють затвор, магазин, ударно-спусковий механізм, запобіжник і затворна затримка;
- чи справні мушка та цілик;
- чи утримується магазин в основі рукоятки;
- чи чистий канал ствола.

Несправності повинні усуватись негайно, якщо вони не можуть бути усунуті в підрозділі пістолет необхідно відправити в ремонтну майстерню.

Характерні несправності, які є причиною ненормального бою пістолета, наступні:

- мушка побита або погнута - кулі будуть відхилятись у бік, протилежний зміщенню вершини мушки;
- цілик зміщений - кулі будуть відхилятись убік зсуву цілика;

- забоїни на дульному зрізі ствола - кулі будуть відхилятись у бік, протилежний забоїнам;
- розтертість каналу ствола (особливо в дульній частині), зношеність (округлення) полів нарізів, подряпини та забоїни в каналі ствола, хитання цілика - все це збільшує розсіювання куль.

При огляді пістолета в зібраному виді необхідно перевірити:

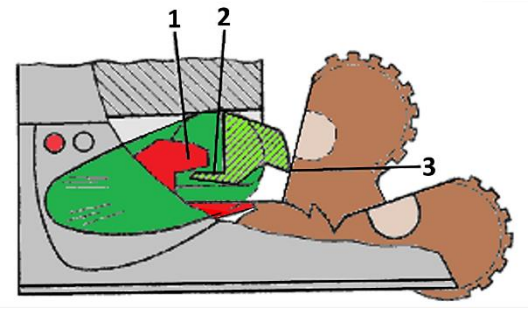
1) чи немає на частинах пістолета нальоту іржі, подряпин, забоїн і тріщин;

2) чи відповідають номери на затворі, запобіжнику і на магазинах номеру на рамці;

3) чи немає на мушці та у прорізу цілика забоїн, які заважають прицілюванню, чи міцно втримується цілик в пазу затвора і чи збігається риска на цілику з рискою на затворі;

4) чи легко перемикається запобіжник з одного положення в інше та чи надійно фіксується в крайніх положеннях;

5) чи блокується при повороті запобіжника вверх курок виступом запобіжника до початку підйому шептала \. При цьому курок повинен впиратись у виступ запобіжника, тобто блокуватися запобіжником, у результаті чого пострілу не відбувається;

\ *Схема блокування курка виступом запобіжника:*

***1** - зуб шептала; **2** - полочка уступу запобіжника; **3** - виступ запобіжника.*

6) чи має курок ***«відбій»***:

- при спущеному курку і відведеному максимально назад спусковому гачку курок при натисканні на нього пальцем руки повинен подаватися вперед, а після припинення натиску, енергійно повертатись в попереднє положення;

- при відпущеному спусковому гачку та після припинення натиску на курок він повинен стати на запобіжний звід і в такому положенні при сильному натисканні не повинен зриватись з цього зводу та зміщатись вперед;

7) чи надійно втримується спускова скоба в рамці та чи встановлюється для відділення затвора в перекошене положення;

8) чи докручений гвинт рукоятки;

9) чи немає в каналі ствола бруду, нальоту іржі та інших дефектів. Для цього необхідно затвор поставити на затворну затримку і подивитись у канал ствола з дульної частини, вставивши у вікно затвора білий папір;

10) чи не погнуті стінки та верхні краї корпусу магазина і чи вільно пересувається подавач у магазині;

11) чи вільно вставляється магазин (запасний магазин) в основу рукоятки та витягається з нього і чи надійно він утримується засувкою магазина;

12) чи правильно працюють частини і механізми пістолета.

Для **<u>перевірки правильності роботи частин і механізмів</u>** пістолета потрібно виконати наступні ***дії***.

- Поставити прапорець запобіжника в положення «вогонь» (опустити вниз), відвести затвор рукою максимально назад і відпустити його - затвор, просунувшись трохи вперед, під дією затворної затримки повинен залишитися в задньому положенні. Натиснути на кнопку затворної затримки - затвор під дією повертаючої пружини повинен енергійно повернутися в переднє положення, а курок повинен стояти на бойовому зводі. Коли натиснути на хвіст спускового гачка, курок повинен зірватися з бойового зводу та ударити по ударнику.

- Повернути прапорець запобіжника вгору в положення «запобігання», при цьому курок повинен зірватися з бойового зводу, завдати удару по виступу запобіжника та залишитись в положенні, трохи відведеному назад; після цього затвор повинен бути замкнений, курок не повинен зводитися як при безпосередній дії на нього пальцем руки, так і при натисканні на хвіст спускового гачка.
- Поставити прапорець запобіжника в положення «вогонь» і натиснути на хвіст спускового гачка; при цьому курок повинен зводитись та, не стаючи на бойовий звід, завдати удар по ударнику(так званим самозведенням).
- Поставити курок на бойовий звід і натиснути на курок - при цьому він не повинен зриватися з бойового зводу. Потім натиснути на хвіст спускового гачка - при цьому курок повинен зірватися з бойового зводу і завдати енергійного удару по ударнику.

Спуск курка з бойового зводу повинен відбуватись від зусилля на спусковий гачок не менше 1,5 кг і не більше 3,5 кг.

Проведення огляду пістолета в розібраному виді.

При розбиранні пістолета докладно оглядається окремо кожна частина та механізм.

При огляді **рамки зі стволом і спусковою скобою** особливу увагу слід звернути на стан каналу ствола. Стволи можуть бути з хромованим і нехромованим каналом та патронником.Канал ствола оглядається з дульної частини та зі сторони патронника. При цьому необхідно перевірити чистоту каналу ствола, патронника і справність дульного зрізу ствола. В каналі ствола можуть спостерігатися наступні ***недоліки***:

- **Сип** - *первинне ураження металу іржею*. Сип має вигляд крапок і цяточок, розташованих місцями або по всій поверхні каналу ствола.
- **Іржа** - *темний наліт на металі*. Іржу, непомітну оком, можна виявити, протираючи канал ствола чистою тканиною, на якій іржа залишає жовті плями.
- **Сліди іржі** - *темні неглибокі плями*, які залишаються після видалення іржі.

- **Раковини** - *значні заглиблення в металі*, що виникли внаслідок тривалого впливу іржі. Видаляти їх у підрозділі забороняється.
- **Обміднення** - з'являється при стрільбі кулями, вкритими томпаком. Обміднення спостерігається у вигляді *легкого мідного нальоту на стінках каналу ствола*. Видаляється тільки в ремонтній майстерні.
- **Подряпини** - *риски, іноді з помітним підйомом металу по краях*. Виведення подряпин у каналі ствола не допускається.
- **Забоїни** – *більш або менш значні заглиблення*, іноді з підйомом металу.
- **Роздуття ствола** - помітне в каналі ствола *у вигляді поперечного темного суцільного кільця (півкільця)* або виявляється по *опуклості металу на зовнішній поверхні ствола.* Зброя з роздуттям ствола для експлуатації не допускається.

При огляді **затвора з викидачем, ударником і запобіжником** особливу увагу слід звернути на стан внутрішніх пазів, гнізд і виступів, які не повинні бути забруднені та не повинні мати забоїн. Перевірити чи вільно переміщається ударник у каналі затвора, чи енергійно підтискається викидач до чашечки затвора та чи не скришений зачеп викидача і бойок ударника.При огляді **запобіжника** перевірити чи втоплюється фіксатор, чи немає значних побитостей на зачепі для запирання курка, чи не зношена цапфа, чи не зношене ребро запобіжника.

При огляді **повертаючої пружини** перевірити чи немає на ній задирок, іржі, погнутостей, бруду та надломів, чи міцно вона втримується на стволі.

При огляді частин **ударно-спускового механізму** звернути особливу увагу на справність курка, шептала, спускової тяги з важелем зведення. При огляді спускової тяги перевірити чи немає великого зношування роз'єднувального виступу важеля зведення; важіль зведення повинен без заїдань обертатись на цапфі спускової тяги. Перевірити чи немає скришеності та зношення бойового і запобіжного зводу курка, розтягнутості пружини шептала та зношення його носика. Пера бойової пружини не повинні бути поламані.

При огляді **рукоятки з гвинтом** перевірити чи немає тріщин і відколів, чи не зірвана різьба на гвинті, чи не забруднені пази і виїмки та чи немає бруду в металевій втулці для гвинта.

При огляді **затворної затримки** переконатися в її справності. Затворна затримка не повинна бути погнута або надламана. Перевірити чи немає скришеності металу на відбивачі.

При огляді **магазина** звернути особливу увагу на справність зуба подавача та виступу для зачіпки магазина, перевірити чи не погнуті верхні краї корпусу магазина.

При огляді **протирки** перевірити чи вона не погнута, чи немає на ній забоїн і подряпин. На лезі не повинно бути скришеності металу. Не допускається погнутість виступу протирки.При огляді **кобури** перевірити чи немає розривів і порушення швів, наявність петель, застібки та допоміжного ремінця.Перевірити справність **пістолетного ременця**.

Огляд патронів.

Огляд бойових патронів виконується з метою виявлення несправностей, які можуть привести до затримок при стрільбі.

Патрони оглядаються при отриманні зброї для несення служби чи на заняття, безпосередньо перед стрільбою та за особливим наказом.

При огляді патронів необхідно ***перевірити***:

- чи немає на гільзах іржі та зеленого нальоту, особливо на капсулі, ум'ятостей, подряпин, що перешкоджають входженню патрона в патронник;
- чи не витягається куля з гільзи рукою та чи не виступає капсуль вище поверхні дна гільзи - патрони із зазначеними дефектами повинні бути відібрані та здані,
- чи немає серед бойових патронів навчальних.

Якщо патрони запилились або забруднились, вкрились невеликим зеленим нальотом або іржею, їх необхідно обтерти сухою чистою ганчіркою.

Підготовка пістолета до стрільби.

Підготовка пістолета до стрільби виконується з метою забезпечення безвідмовної роботи пістолета під час стрільби та збереження його нормального бою. Для цього **необхідно**:

- оглянути пістолет у розібраному виді;
- оглянути пістолет у зібраному виді;
- оглянути патрони;
- спорядити магазин патронами;
- перед стрільбою прочистити і протерти насухо канал ствола.

9 ММ ПІСТОЛЕТИ «ФОРТ».

Для забезпечення силових структур, поряд з пістолетом Макарова, стрілецькою зброєю вітчизняного виробництва у 1998 році був прийнятий на озброєння 12-зарядний 9 мм пістолет **«Форт-12»**, створений вінницьким науково-виробничим об'єднанням «Форт».На сьогоднішній день НВО «ФОРТ» випускає також пістолети: **«Форт-9»** (малогабаритнийпістолет прихованого носіння, на 7 патронів, стріляє тільки самозведенням, патрон 9х17 Kurz), **«Форт-14»** (великогабаритний з довшим стволом та лінією прицілювання, на 14 патронів), **«Форт-17»** (аналог «Форт-12», полегшений на 150 г, можливевстановлення додаткових аксесуарів), **«Форт-21»** (магазин великої місткості, можливевстановлення додаткових аксесуарів,полімерна рамка, патрон 9х19Luger). Концептуально ці пістолети схожі та відрізняються в основному за своїми масо-габаритними характеристиками.

Комплекс «Форт-14ТП» складається з пістолета «Форт-14ТП», тактичного ліхтаря «ЛТ-6А» і пристрою для зниження рівня звуку пострілу «Форт-4». Додатково може бути оснащений магазином збільшеної місткості.Аналогічний ***пістолет «Форт-14ПП»***розроблений під патрон 9х19Luger з магазином на 16 патронів.

Пістолет «Форт-17» по будові механізмів ідентичний пістолету «Форт-12» і так само розроблений для двох типів боєприпасів - 9 mm Makarov і 9 mm Kurz. Основна його відмінність - рамка, виконана з ударостійкого полімеру (композитного поліаміду, армованого скловолокном, для якого характерні висока ударна і термічна міцність), із змінною задньою частиною рукоятки трьох типорозмірів, яка допускає підгонку по руці стрільця, та інтегральна направляюча на рамці під стволом, призначена для встановлення ліхтаря або лазерного вказівника цілі. Пістолет «Форт 17» зручніший, легший та дешевший у виробництві ніж його аналог пістолет «Форт-12».

Пістолет«Форт-21.01» - напівавтоматичний пістолет подвійної дії калібру 9х19 мм Люгер. Принцип дії – короткий хід ствола. Має магазин збільшеної місткості (на 16 патронів), полімерну рамку, напрямну для установки додаткових аксесуарів. Аналогічні йому ***пістолет«Форт-21.02»***- має рукоятку, сконструйовану з врахуванням анатомічних особливостей руки, і***пістолет«Форт-21.03»***, крім того, - має подовжений на 15 мм ствол.

ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРИНЦИП ДІЇ 9 ММ ПІСТОЛЕТА «ФОРТ-12».

Загальний вигляд пістолета «Форт-12».

9 мм пістолет «Форт-12» є особистою зброєю нападу та захисту, ***призначеною для ураження противника на невеликій відстані***.

Прицільна дальність пострілу – ***50 м***. Вбивча сила кулі зберігається на відстані ***350 м***. Вогонь з нього ведеться поодинокими пострілами.

Пістолет напівавтоматичний з магазинною подачею набоїв. Принцип дії **автоматики** пістолета засновано на використанні ***віддачі вільного затвора***, ствол не має зчеплення із затвором.

Надійність **запирання** каналу ствола досягається ***великою вагою затвора і силою повертаючої пружини***.

Самозводний ударно-спусковий механізм пістолета куркового типу подвійної дії.

Надійний ***запобіжник***, розташований з лівої сторони затвора, при вмиканні блокує затвор з рамкою, шептало з курком, ударник, шептало із спусковим гачком. Конструкція «Форт-12» дозволяє носити пістолет зі зведеним курком та ввімкненим запобіжником.

Крім запобіжника, в пістолеті передбачено інші засоби безпеки:

- якщо затвор незачинений, то відокремлювач блокує спускову тягу і не дозволяє зробити постріл та не дає перейти на автоматичну стрільбу;
- для унеможливлення випадкового пострілу при зриві курка до постановки його на бойовий звід або при зніманні його з бойового зводу курок автоматично стає на запобіжний звід;
- штифт на затворі усуває можливість вильоту ударника в бік стрільця.

За рахунок збільшення маси затвора і розміщення під стволом повертаючих пружин (верхньої та внутрішньої, навитих різносторонньо), вдалося досягти доброї збалансованості пістолета.

У каналі ствола є**шість** нарізів.

Точності стрільби сприяє удосконалена будова ***прицільних приспосіблень***: широка мушка і прямокутний цілик зі світловідбиваючими мітками або тритієвими вставками. Це спрощує прицілювання та дуже важливо при стрільбі в умовах нерівномірного або поганого освітлення.

У пістолета «Форт-12» - ***кнопковий фіксатор кріплення магазина***. Кнопка фіксатора магазина розміщена на місці з'єднання спускової скоби з рамкою та приводиться в дію великим пальцем правої руки, що скорочує час на заміну магазина.

Місткість магазина - ***12 патронів***, які розташовані у два ряди.

Хвостовик рамки широкий та достатньо довгий, що допомагає одноманітному утриманню зброї. Кришка магазина подовжена та служить додатковим упором для мізинця.

Спускова скоба з прямокутним уступом в передній частині забезпечена насічкою, що дозволяє зручно утримувати зброю і вести стрільбу з двох рук.

Розміри рукоятки вибрані з урахуванням антропометричних особливостей руки, що дозволяє вести швидку, точну та інтенсивну стрільбу.

На лівому боці затвора стоїть емблема підприємства «Форт» та напис «Форт-12 9×18 мм Вироблено в Україні». Заводський номер вказаний на правому боці затвора та рамки пістолета.

Приведення до нормального бою аналогічне пістолету Макарова.

ТАКТИКО-ТЕХНІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

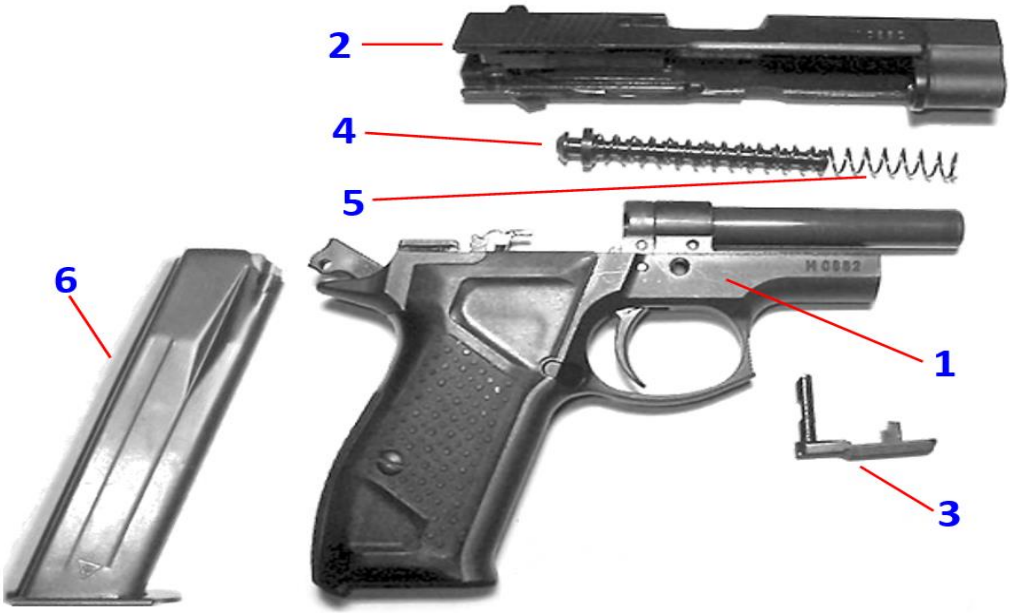
9 ММ ПІСТОЛЕТА «ФОРТ-12».

Х А Р А К Т Е Р И С Т И К И	**9 мм «Форт-12»**
Найбільш ефективний вогонь.	до 50 м
Убивча сила кулі зберігається.	до 350 м
Бойова швидкострільність.	40 постр./хв.
Патрон.	9 мм Makarov/ 9 мм Kurz
Початкова швидкість польоту кулі.	320 (9х18 мм)/ 270 (9х17 мм)
Ємність магазина.	12 патр./14 патр.
Вага пістолета з магазином без патронів.	830 г
Вага пістолета з спорядженим магазином.	950 г
Довжина ствола.	95 мм
Довжина пістолета.	180 мм
Висота пістолета.	131 мм
Ширина пістолета	33 мм
Зусилля натиску на спусковий гачок	2,0–3,5 кг
Практична скорострільність	40 постр./хв.
Нарізи	6

БУДОВА 9 ММ ПІСТОЛЕТА «ФОРТ-12».

ОСНОВНІ ЧАСТИНИ 9 ММ ПІСТОЛЕТА «ФОРТ-12»(мал. 84)**:**

1. **Рамка в зборі *(ударно-спусковий механізм та рукоятка)* зі стволом;**
2. **Затвор;**
3. **Затворна затримка;**
4. **Направляюча вісь;**
5. **Повертаючі пружини;**
6. **Магазин.**

Основні частини 9 мм пістолета «Форт-12».

Ударно-спусковий механізм пістолета «Форт-12»складається з наступних частин :

1. **Спусковий гачок;**
2. **Тяга з пружиною;**
3. **Відокремлювач;**
4. **Модуль відбивача та шептала з пружиною;**
5. **Курок з штовхачем;**
6. **Важіль з бойовою пружиною та упором.**

До ***КОМПЛЕКТУ*** пістолета «Форт-12» входять:

- ***запасний магазин***,
- ***протирка*** (*для чищення і розбирання пістолета*),

- ***паспорт,***
- ***індивідуальна упаковка.***

Кобура в заводський комплект не входить, але використовується в обов'язковому порядку. На пістолеті «Форт-12» відсутня антабка, використання пістолетного ремінця не передбачене. В пістолеті «Форт-17» антабкою є штифт затильника рукоятки.

КОНСТРУКЦІЯ 9 ММ ПІСТОЛЕТА «ФОРТ-12»

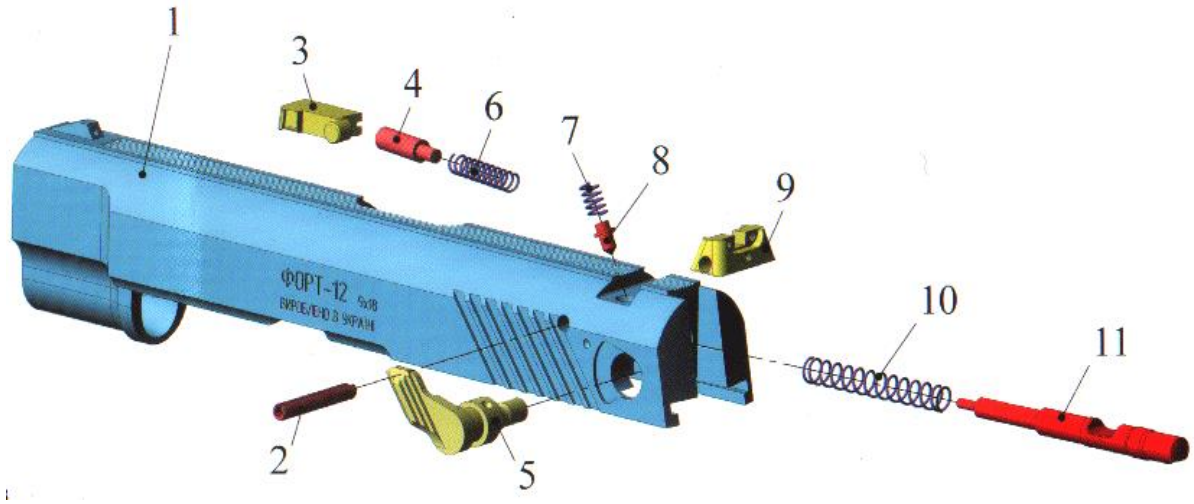
ЗАТВОР

Затвор призначений для досилання патрона в патронник, запирання каналу ствола під час пострілу,утримання гільзи чи патрона, постановки курка на бойовий звід.

Викидач служить для утримання гільзи чи патрона у чашечці затвора до їх зустрічі з відбивачем.

Ударник служить для розбивання капсулю патрона.

Запобіжник служить для забезпечення безпеки при поводженні з пістолетом. Він блокує затвор з рамкою; шептало з курком; ударник.

Затвор:

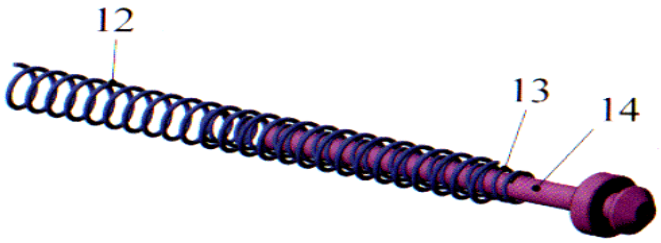
1 – затвор; **2** - штифт пружини; **3** – викидач; **4** - гніток викидача; **5** – запобіжник; **6** - пружина викидача;

7 - пружина гнітка запобіжника; **8** - гніток запобіжника;

9 – цілик;**10** - пружина ударника; **11** – ударник.

НАПРАВЛЯЮЧА ВІСЬ, ПОВЕРТАЮЧІ ПРУЖИНИ

Направляюча вісь з повертаючими пружинами призначена для повернення затвора у переднє положення після пострілу.

Направляюча вісь з повертаючими пружинами:

12*- повертаюча пружина (великого діаметру);*

13 *- повертаюча пружина (малого діаметру);*

14*- направляюча вісь.*

РАМКА ЗІ СТВОЛОМ

Рамкапризначена для з'єднання частин і механізмів пістолета.

Стволпризначений для направлення польоту кулі.

Спускова скобапризначена для запобігання від випадкового натискання на спусковий гачок.

Рамка зі стволом та спусковою скобою:

15 *– ствол;* ***31*** *- штифт спускового гачка;*

32 - пружина затворної затримки; **33** - затворна затримка;

34 - вісь затворної затримки; **35** - пружина фіксатора магазина; **36** - штифт курка; **37** - фіксатор магазина;

42 – гвинт; **43** - рамка.

УДАРНО-СПУСКОВИЙ МЕХАНІЗМ

Курокпризначений для нанесення удару по ударнику.

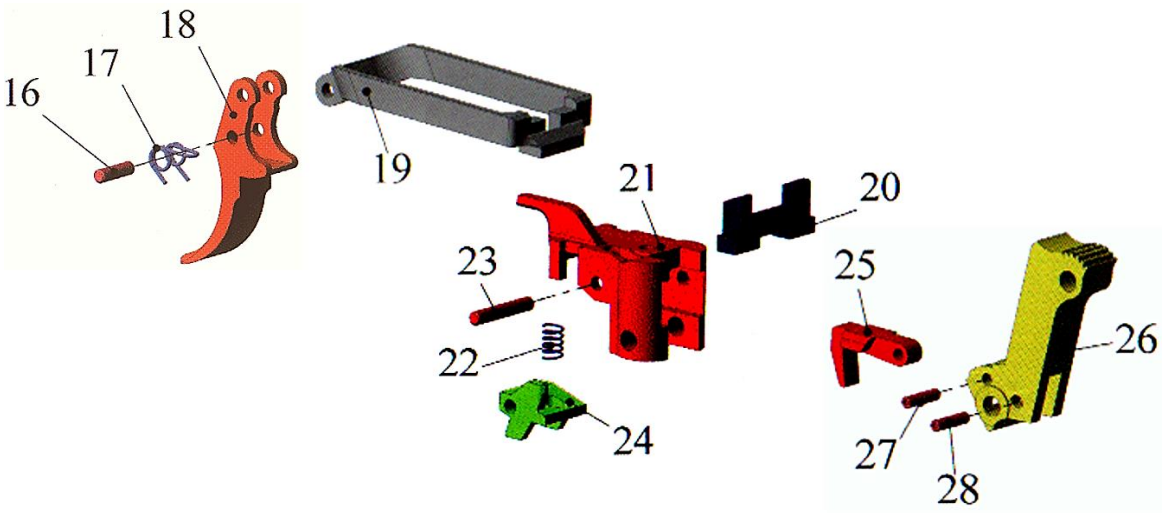
Шептало з пружиноюпризначений для утримання курка на бойовому і запобіжному зводі.

Спусковий гачок і спускова тягапризначені для спуску курка з бойового зводу і зведення курка при натисканні на хвіст спускового гачка(стрільбі самозведенням).

Відокремлювачпризначений для запобігання пострілу при незапертому затвором стволі, роз'єднує спускову тягу з шепталом при відході затвора в заднє положення.

Відбивачпризначений для відбиття гільзи чи патрона під час руху затвора назад.

Штовхач призначений для зведення курка при стрільбі самозведенням та для відведення назад спускової тяги при зведенні курка рукою чи затвором.

Частини ударно-спускового механізму:

***16** – штифт тяги; **17** - пружина тяги; **18** - спусковий гачок;*

***19** – тяга; **20** – відокремлювач; **21** – відбивач; **22** - пружина шептала; **23** - штифт шептала; **24** – шептало;*

***25** – штовхач; **26** – курок; **27** - штифт штовхача;*

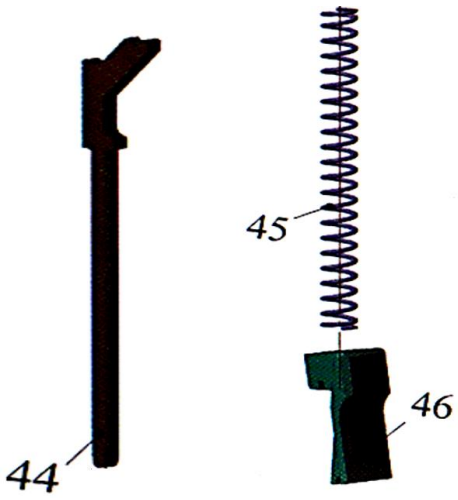
***28** - штифт важеля.*

ВАЖІЛЬ З БОЙОВОЮ ПРУЖИНОЮ ТА УПОРОМ

Бойова пружинапризначена для надання курку енергії необхідної для нанесення удару по ударнику, приводить в дію важіль.

Важільпризначений для приведення в дію курка, спрямовує та передає зусилля від бойової пружини до курка.

Упорпризначений для утримання бойової пружини і важеля, спрямовує його рух.

Важіль з бойовою пружиною та упором:

***44** – важіль; **45** – бойова пружина; **46** – упор.*

РУКОЯТКА

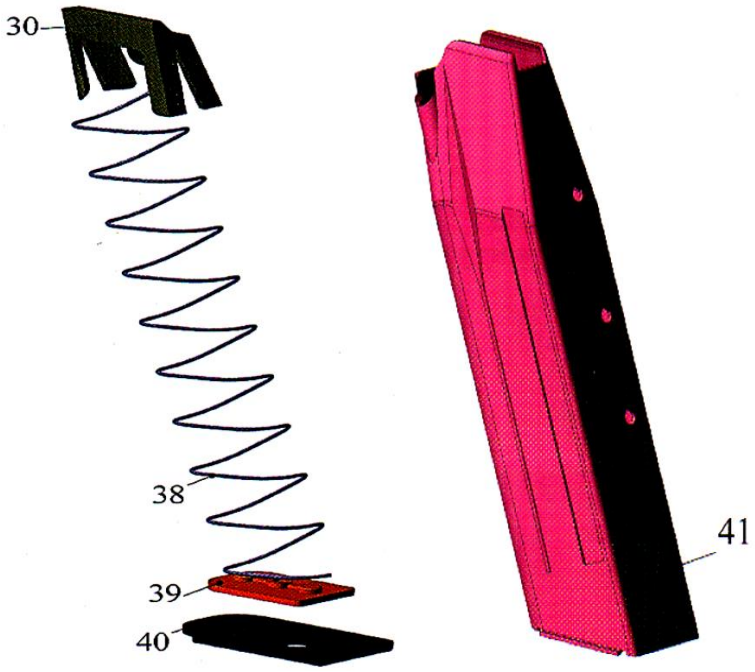
Рукоятка призначена для зручності тримання пістолета в руці, прикриває бокові вікна та задню стінку основи рукоятки.

Рукоятка.

МАГАЗИН

Магазин призначений для розміщення патронів, подає їх на лінію досилання та приводить в дію затворну затримку.

Подавач з пружиною і корпус магазина.

30 *– подавач;* ***38*** *- пружина магазина;* ***39*** *- дно магазина;*

40 *- кришка магазина;* ***41*** *- корпус магазина.*

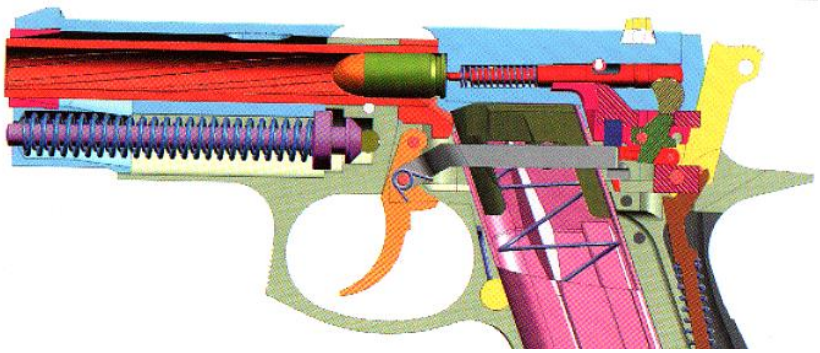
Загальна подетальна схема

9 мм пістолета«Форт-12».

9 мм пістолет «Форт-12» в розрізі.

а)

б)

Пістолет «Форт-12» з ввімкненим запобіжником і з курком: ***а)*** *- на запобіжному зводі;* ***б)*** *- на бойовому зводі.*

РОБОТА ЧАСТИН 9 ММ ПІСТОЛЕТА «ФОРТ-12».

Для виконання пострілу необхідно натиснути на спусковий гачок, той обертаючись навколо осі, діє на тягу, яка піджимає шептало і виводить його із зачеплення із зубом бойового зводу курка, курок звільняється та під дією бойової пружини наносить удар по ударнику, гострий передній кінець ударника (бойок) розбиває капсуль-запалювач патрона, розташованого в патроннику внаслідок чого відбувається постріл.

При пострілі куля, залишивши гільзу, рухається по стволу вперед, а затвор під тиском порохових газів на дно гільзи рухається назад, натискує на відокремлювач, який відокремлює тягу від шептала, дозволяючи йому притиснутися бойовим виступом до курка. Виступ курка, при натисканні на курок затвором, входить у зчеплення з бойовим виступом шептала і встановлюється у зведене положення. ***Затвор при рухові назад*** захоплює викидачем порожню гільзу, яка, зустрічаючись з відбивачем, викидається крізь вікно затвора. Повертаючі пружини стискуються, курок утримується в

зведеному положенні бойовим виступом шептала, спусковий гачок з тягою відокремлені від шептала.

Коли повертаюча пружина починає розтискатись, ***затвор рухається вперед***, захоплює з магазина патрон і вводить його в патронник, закриваючи його дзеркалом затвора. Затвор, встановлюючись у переднє положення, відпускає відокремлювач, який приєднує тягу спускового гачка до шептала, при відпусканні спускового гачка. Пістолет знову готовий до пострілу.

Для продовження стрільби необхідно повторно натиснути на спусковий гачок, завдяки чому шептало звільняє курок, який б'є по ударнику. Ведення вогню таким чином може продовжуватись до витрати всіх патронів у магазині.

Після відстрілу ***останнього патрона*** з магазина затвор стає на затворну затримку, яка вмикається виступом подавача магазина. Затвор залишається у задньому положенні. При натисканні важеля затворної затримки, затвор звільняється і стає в переднє положення. При цьому, якщо попередньо вставити споряджений магазин, патрон відразу досилається в патронник.

ПОРЯДОК РОЗБИРАННЯ ПІСТОЛЕТА «ФОРТ-12».

НЕПОВНЕ РОЗБИРАННЯ.

Неповне розбирання пістолета «Форт-12» проводиться в наступній послідовності:

1. Вилучити магазин із рукоятки.
2. Перевірити відсутність патрона в патроннику.
3. Зняти затворну затримку.
4. Відділити затвор від рамки.

5. Зняти направляючу вісь з повертаючими пружинами.

Для неповного розбирання пістолета «Форт-12» необхідно:

1. Натиснути кнопку фіксатора магазина і ***витягнути магазин*(1)**.***ПЕРЕВІРИТИ ВІДСУТНІСТЬ ПАТРОНА В ПАТРОННИКУ***, для цього вимкнути запобіжник**(2)**,

1)

2)

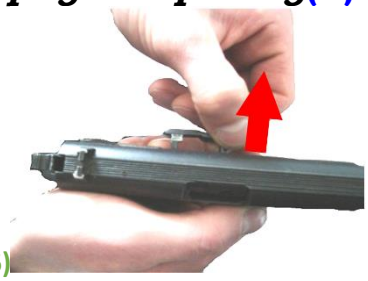
зафіксувати затвор на затворній затримці та оглянути патронник**(3)**. Натиснути на затворну затримку **(4)**для повернення затвора в переднє положення.

3)

4)

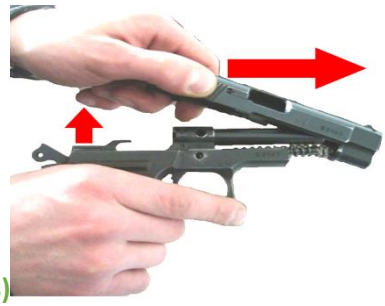
2. Натиснути на вісь затворної затримки**(5)** з правої сторони пістолета і ***витягнути затворну затримку*(6)**.

5)

6)

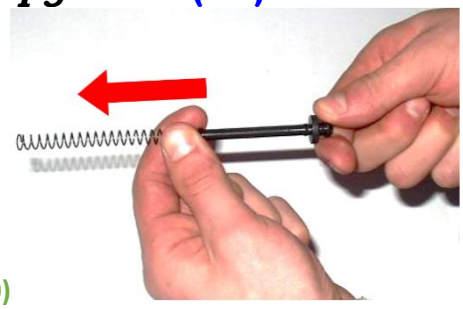
3. Відвести затвор в крайнє заднє положення**(7)**, підійняти задній край, відпускаючи ***затвор*** вперед зняти зі стволу**(8)** і ***відокремити від рамки***.

7)

8)

4. *Витягнути направляючу вісь з повертаючими пружинами(9), зняти з осі пружини (10).*

9)

10)

Збиранняпістолета після неповного розбирання виконується в оберненій послідовності.

Перевіркаправильностізбирання пістолета після неповного розбирання.

- Вимкнути запобіжник (опустити прапорець вниз).
- Відвести затвор у заднє положення і відпустити його. Затвор стає на затворну затримку (залишається в задньому положенні).
- Натиснути на затворну затримку, затвор під дією повертаючих пружин повинен енергійно повернутися в переднє положення, курок повинен залишитися на бойовому зводі.
- Натиснутина спусковий гачок (при цьому можна притримувати курок, повільно відпускаючи його в переднє положення).
- Увімкнути запобіжник (підняти прапорець вгору).

Неповне розбирання пістолета проводиться для:

- чищення;
- змащення;
- огляду.

ПОВНЕ РОЗБИРАННЯ.

Для повного розбирання пістолета «Форт-12» необхідно:

1. Провести ***НЕПОВНЕ розбирання пістолета***.

2. ***Зняти рукоятку*(1).** Для цього відкрутити гвинти на рамці пістолета.

1)

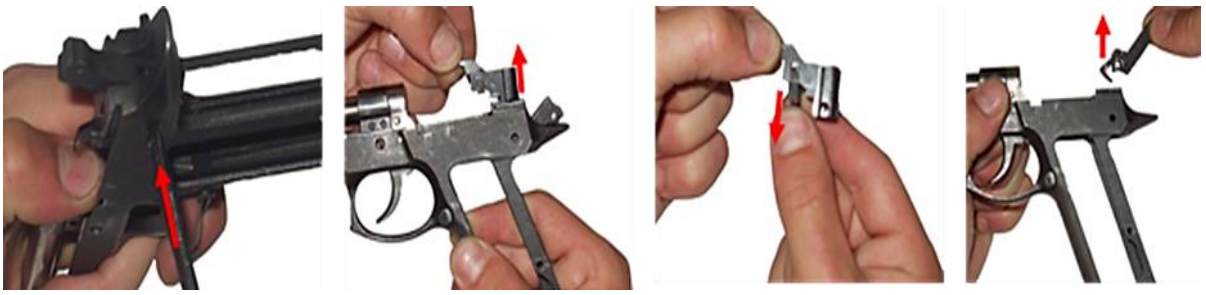
3. ***Зняти упор і вилучити бойову пружину з важелем.***Для цього натиснути протиркою на нижню частину упора бойової пружини і просунути його вперед, догори**(2)**, після виходу зачепів упора із зачеплення з рамкою, повільно відвести упор**(3)** і відокремити важіль від бойової пружини, а пружину – від упора.

2)3)

4. ***Вийняти відбивач, відокремлювач і курок з рамки.*** Для цього натиснути на вісь курка пістолета і видавити її на сторону**(4)**. Витягнути з рамки модуль, потягнувши його догори**(5)**, а потім – відокремлювач**(6)** і курок**(7)**.

4)5)6)7)

Від'єднати шептало від корпусу відбивача.

Для цього взяти корпус відбивача і натиснути на носик шептала зі сторони плеч.Виколоткою натиснути на штифт шептала до його виходу з отворів на корпусі відбивача і безпосередньо на самому шепталі. Обережно відпустити носик шептала і відокремити шептало з пружиною від корпусу відбивача.

5. ***Вийняти фіксаторамагазина.*** Для цього протиркою через вікно в рукоятці рамки відвести праве перо пружини фіксаторамагазина вліво догори **(8)**та через верхній отвір рамки витягнути пружину фіксаторамагазина, відокремити фіксатор від рамки**(9)**.

8) 9)

6. ***Зняти запобіжник і вилучити ударник з пружиною.*** Для цього протиркою натиснути на задню частину ударника до упору **(10)**та повертаючи запобіжник**(11)**, витягнути його з гнізда затвора**(12)**.

10)11) 12)

Вибивши штифт пружини ударника**(13)** вийняти його**(14),** відокремити ударник від затвора**(15)**, а пружину - від ударника.

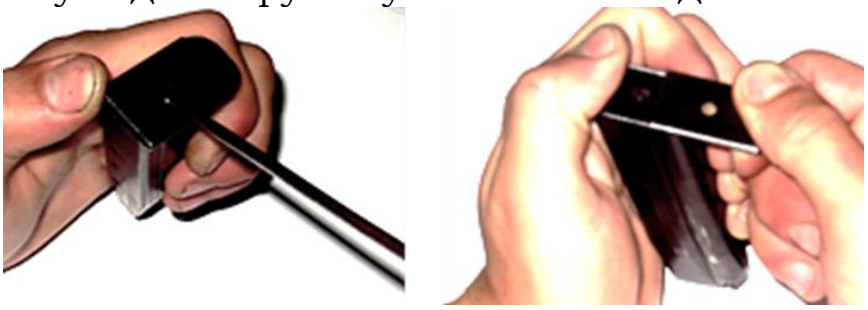
13) 14) 15)

7. ***Витягнути викидач.*** Для цього протиркою втопити гніток викидача**(16)**, провернути викидач навколо зачепу**(17)**, витягнути його з гнізда затвора**(18)** разом з гнітком та пружиною**(19)**.

16) 17)18) 19)

8. ***Розібрати магазин.*** Для цього натиснути зачіпку основи магазина**(20)**, обережно зсунути її **(21)** та витягнути дно і пружину магазина з подавачем.

20) 21)

<u>ТІЛЬКИ ПРИ СИЛЬНОМУ ЗАБРУДНЕННІ:</u>

Від'єднатиспусковий гачок з тягою від рамки. Для цього вибити, за допомогою виколотки вісь спускового гачка, посунути спусковий гачок з тягою до

низу і вибити вісь тяги**(22)**. Відокремити тягу від спускового гачка, витягнути спусковий гачок з пружиною через верхнє вікно рамки**(23)**.

22)

23)

Збирання після повного розбирання виконується в оберненій послідовності.

РОЗРЯДЖАННЯ 9 ММ ПІСТОЛЕТА «ФОРТ-12».

- Утримуючи ствол в **безпечному напрямку** витягнути **магазин**.
- Вимкнути **запобіжник** і відвести **затвор** в крайнє заднє положення – **патрон** при цьому викидається з патронника, якщо він там знаходиться.Перевірити **патронник**, переконавшись що він порожній.
- Відпустити **затвор**, натиснути на **спусковий гачок**, зробивши холостий постріл, увімкнути **запобіжник**.
- Підібрати викинутий **патрон**, витягнути **патрони** з магазина, вставити **порожній магазин** в рукоятку пістолета.

ЗАТРИМКИ ПРИ СТРІЛЬБІ З

9 ММ ПІСТОЛЕТА «ФОРТ-12».

Затримка	Причина затримки	Спосіб усунення
1. Осічка. *Затвор у крайньому передньому положенні, курок спущений, але постріл не відбувся.*	1. Несправність патрона. 2. Згущення мастила, забруднення або затирання ударника 3. Осадження або злам бойової пружини.	1. Перезарядити пістолет. Повторно спустити курок. 2. Пістолет розрядити, розібрати, оглянути і прочистити. При затиранні ударника відправити пістолет до майстерні. 3. Пістолет розрядити і відправити до майстерні.
2. Недосилання патрона затвором. *Затвор зупинився, не досягнувши крайнього переднього положення. Спуск курка не відбувся.*	1. Забруднення патронника. 2. Злам або осадження повертаючих пружин.	1. Досилати затвор рукою вперед і продовжити стрільбу. 2. Відправити пістолет в ремонтну майстерню.
3. Ущемлення гільзи затвором. *Гільза не викинута назовні та заклинилась між затвором і стволом (казенним зрізом).*	1. Забруднення рухомих частин пістолета. Слабкий заряд патрона. 2. Несправність викидача	1. Викинути прихоплену гільзу відведенням затвора назад і продовжити стрільбу. 2. Розрядити пістолет і відправити в майстерню.
4.Утикання, ущемлення патрона між дзеркалом затвора і казенною частиною ствола при досиланні патрона в патронник. *Затвор в проміжному положенні разом з патроном.*	1. Забруднення магазина. 2. Розгин губок корпусу магазина.	1. Витягнути магазин, відвести затвор, витягнути ущемлений патрон. Продовжити стрільбу. 2. Розрядити пістолет, замінити магазин. Несправний магазин відправити до майстерні. 3. Витягнути магазин, відвести затвор, витягнути ущемлений патрон. Продовжити стрільбу.

	3. Магазин не зафіксований зачіпкою.	
5. Автоматична стрільба. *При одному натисканні на спусковий гачок відбувається кілька пострілів.*	1. Злам відокремлювача.; 2. Злам бойового виступу курка або шептала. 3. Ослаблення або злам пружини шептала.	1. Відправити в ремонтну майстерню. 2. Відправити в ремонтну майстерню. 3. Відправити в ремонтну майстерню.

ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ 9 ММ ПІСТОЛЕТА «ФОРТ-12».

Огляд пістолета в розібраному вигляді.

Огляд пістолета в розібраному вигляді проводити після чищення.

На деталях не повинно бути дефектів, які негативно впливають на працездатність, міцність і безпеку експлуатації пістолета:

- **на стволі** та патроннику не повинно бути деформацій, роздуття і розколин;
- **назатворі** не повинно бути розколин, нашарувань, порушення цілісності металу;
- **на рамці**, особливо в задній частині та в зоні розташування курка, не повинно бути помітних розколин;
- **ударник** повинен вільно переміщуватись в каналі затвора;
- на **зачепі викидача** та на **бойку** не повинно бути сколів;
- на виступі **подавача** магазина не повинно бути розколин і нашарувань;
- верхні **губки магазина** не повинні бути погнутими.

Усі деталі не повинні мати розколин, забоїн, гнуття та іржі.

Змащення пістолета.

Після чищення та огляду пістолета в розібраному вигляді деталі та механізм змастити рідким мастилом для

зброї.Мастило наносити ганчіркою, просоченою цим мастилом і віджатою. Залишки мастила зняти сухою ганчіркою.

Огляд зібраного пістолета.

Огляд зібраного пістолета проводити наступним чином:

- **увімкнути запобіжник**. Курок фіксується на запобіжному зводі. Затвор зчеплений з рамкою. При натисканні на спусковий гачок (самозвід) курок не зводиться;
- **вимкнути запобіжник**, звести курок, натиснувши пальцем, увімкнути запобіжник. Натиснути на спусковий гачок. Курок зафіксований і не зривається з бойового зводу. Вимкнути запобіжник, провести холостий спуск;
- вставити **магазин** і перевірити його фіксацію в рукоятці;
- **вимкнути запобіжник**, відвести затвор у крайнє заднє положення і відпустити. Затвор стає на затворну затримку. Натиснути важіль затворної затримки, затвор встановлюється в переднє положення, курок зведений. Провести холостий спуск, натиснувши спусковий гачок;
- **витягнути магазин**, відвести затвор у крайнє заднє положення і різко відпустити, затвор стає в переднє положення. Курок зведений. Провести холостий спуск, натиснувши на спусковий гачок, курок здійснює удар по ударнику;
- **натиснути спусковий гачок**. Курок зводиться і, не встановлюючись на запобіжний звід, здійснює удар по ударнику (стрільба самозведенням).

ЧИЩЕННЯ ТА ЗМАЩЕННЯ ПІСТОЛЕТА.

Чищення та змащення пістолета проводиться :

- **рідким мастилом для зброї** для чищення та змащення частин пістолета при температурі повітря від $+5^0$ до -50^0 С та в польових умовах;
- **мастилом для зброї** для змащення каналу ствола, частин і механізмів пістолета після їх чищення при температурі повітря від $+5^0$ Сі вище;
- **розчин РЧС** (розчин чищення стволів) для чищення каналів стволів та інших частин пістолета, які перебували під дією порохових газів**.**

Спочатку необхідно прочистити канал ствола, для чого:

- протягти крізь проріз протирки ганчірку, товщина верстви ганчірки мусить бути такою, щоб протирка входила в ствол з невеликим зусиллям;
- просочити ганчірку рідким мастилом для зброї;
- вставити протирку в канал ствола і повільно просунути по всій довжині каналу ствола декілька разів;
- замінити ганчірку і повторити чищення;
- протерти насухо канал ствола чистою сухою ганчіркою;
- чищення проводити до тих пір, доки на ганчірці не буде слідів нагару.

Затвор вичистити від нагару, бруду і вологи з допомогою ганчірки, пройнятої рідким мастилом для зброї та віджатої. Ретельно прочистити місця навколо викидача й ударника. Решту деталей і механізмів, а також магазини насухо протерти ганчіркою до повного знищення слідів нагару, бруду і вологи.Іржу вичистити ганчіркою, пройнятою перед цим рідким мастилом для зброї та віджатою.

ПРИМІТКА. При першому чищенні необхідно вичистити захисне мастило, ретельно протираючи деталі ганчіркою, пройнятою рідким мастилом для зброї.

9 ММ ПІСТОЛЕТИ «ФОРТ-17», «ФОРТ-14ТП», «ФОРТ-21».

9 мм пістолет «Форт-17».

«Форт-17» пістолет, в конструкції якого застосовуються високоміцні полімери, що значно зменшило вагу без шкоди бойовим характеристикам. Застосування змінних накладок дозволяє легко пристосувати пістолет під індивідуальні особливості руки кожного стрільця, а планка конструктивно виконана в передній частині рамки дозволяє встановлювати на неї додаткові аксесуари.Конструкція аналогічна до пістолета «Форт-12».

Загальний вигляд пістолета «Форт-17».

Пістолет «Форт-17» існує в двох модифікаціях:

звичайній *і* ***лівосторонній***.

Технічні характеристики«Форт-17».

Калібр (мм)	9 ммMakarov/ 9 мм Browning Kurz
Принцип дії	Вільний затвор
Ударно-спусковий механізм	Одинарної і подвійної дії
Загальна довжина(мм)	180
Висота(мм)	130
Ширина(мм)	33
Довжина ствола(мм)	95
Маса з пустим магазином (кг)	0,68
Зусилля натиску на спусковий гачок (кг)	2,0–3,5
Початкова швидкість польоту кулі (м/с)	320 (9х18 мм)/270 (9х17 мм)
Місткість магазина	12(9х18 мм)/14 (9х17 мм)

Практична швидкострільність	40 постр./хв.
Нарізи	6 канавок

9мм пістолет «Форт-14 ТП».

«Форт-14ТП» поєднує в собі точність, надійність, простоту експлуатації, виконаний повністю зі сталі (крім рукоятки). Особливістю конструкції пістолета є нерухомий легкоз'ємний ствол (кріпиться до рамки за допомогою осі затворної затримки і знімається при розбиранні зброї)та збалансована конструкція. З 2003 року цей пістолет надійшов на озброєння правоохоронних органів України.

Завдяки подовженому стволу і збільшеній лінії прицілювання, «Форт-14ТП» залишається точним навіть при інтенсивній стрільбі. Саме тому «Форт-14ТП» надходить на озброєння переважно спецпідрозділів.

Загальний вигляд пістолета «Форт-14ТП».

Комплекс «Форт-14ТП» складається з пістолета «Форт-14ТП», тактичного ліхтаря «Форт-ЛТ6» і пристрою для зниження рівня звуку пострілу «Форт-4». Додатково може бути оснащений магазином збільшеної місткості.

Комплекс Форт-14 ТП, оснащений магазином збільшеної ємності, пристроєм для зниження рівня звуку пострілу «Форт-4» і тактичним ліхтарем «Форт-ЛТ6».

Технічні характеристики«Форт-14ТП».

Калібр (мм)	9 ммMakarov
Принцип дії	Вільний затвор
Ударно-спусковий механізм	Одинарної і подвійної дії
Загальна довжина(мм)	210
Висота(мм)	140
Ширина(мм)	33
Довжина ствола(мм)	123
Маса з пустим магазином (кг)	0,92
Зусилля натиску на спусковий гачок (кг)	2,0–3,5
Початкова швидкість польоту кулі (м/с)	335
Ємність магазина	14/24
Практична скорострільність	40 постр./хв.
Нарізи	6 канавок

Тактичний ліхтар «ЛТ-6А» - призначений для підсвічення цілей при поганих умовах освітлення, встановлюється на пістолети «Форт-12» і «Форт-14ТП». Корпус ліхтаря виготовлено з міцного алюмінієвого сплаву і покрито чорним порошковим покриттям.

Технічні характеристики	**ЛТ 6А**	**ЛТ6М**
Дальність дії (м)	100	
Розмір світлової плями на відстані 10 м(м)	1,2	
Живлення	(два елемента по 3В)	
Довжина(мм)	87,5	95
Ширина(мм)	40	
Висота(мм)	41	
Маса (без елементів живлення)	0,15	
Діапазон робочих температур (°С)	-25 - +40	

Пристрій для зниження рівня звуку пострілу «Форт-4» призначений для зниження звуку пострілу при стрільбі з пістолетів калібру 9х18 мм з початковою швидкістю польоту кулі близькою до швидкості звуку.

Технічні характеристики«Форт-4»

Довжина (мм)	182
Діаметр (мм)	35
Вага (кг)	0,215
Зниження рівня звуку пострілу (дБ)	25

9мм пістолети «Форт-21».

«Форт-21» - серія напівавтоматичних пістолетів подвійної дії калібру 9х19 мм Люгер. Принцип дії – короткий хід ствола.

«Форт-21.01» має магазин великої місткості, полімерну рамку, напрямну для установки додаткових аксесуарів.

«Форт-21.02» маєрукоятку сконструйовану з врахуванням анатомічних особливостей руки, магазин великої місткості, полімерну рамку, напрямну для установки додаткових аксесуарів.

«Форт-21.03» має подовжений ствол,рукоятку сконструйовану з врахуванням анатомічних особливостей руки, магазин великої місткості, полімерну рамку, напрямну для установки додаткових аксесуарів.

Всі ці особливості роблять пістолети серії «Форт-21» сучасними, багатофункціональними бойовими пістолетами.

Загальний вигляд пістолета «Форт-21.01».

Загальний вигляд пістолета «Форт-21.02».

Загальний вигляд пістолета «Форт-21.03».

Технічні характеристики«Форт-21».

ХАРАКТЕРИСТИКИ	*«Форт-21.01»*	*«Форт-21.02»*	*«Форт-21.03»*
Калібр (мм)	9 мм Люгер		
Принцип дії	Напівавтоматичний, короткий хід ствола		
Ударно-спусковий механізм	Одинарної і подвійної дії		

Вага без магазина(г)	1,06	820	870
Вагапустого магазина(г)	90		
Вагаповного магазина(г)	280		
Довжина(мм)	192	192	207
Висота(мм)	140	145	145
Ширина(мм)	35	38	37
Довжина ствола(мм)	97	97	112
Місткість магазина	16		
Практична швидкострільність (постр./хв.)	40		
Зусилля натиску на спусковий гачок (кг) (з бойового зводу)	від 1,5 до 2,5	від 1,8 до 2,3	від 1,8 до 2,3
Нарізи	6 канавок (полігональні)		

ПРИЗНАЧЕННЯ, БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ ТА БУДОВА 7,62 ММ ПІСТОЛЕТА ТТ.

7,62 мм пістолет ТТ є *особистою* зброєю ***нападу та захисту, призначеною для ураження противника на коротких відстанях***.

Загальний вигляд 7,62 мм пістолета ТТ.

Пістолет ТТ – зброя самозарядна, оскільки його перезаряджання під час стрільби відбувається автоматично.

Робота автоматики пістолета побудована на принципі ***використаннявіддачі ствола і затвора при короткому ході ствола***. Запирання каналу ствола здійснюється при гойданні ствола у вертикальній площині та досягається зчепленням виступу затвора з пазами на стволі.

Ударно-спусковий механізм куркового типу. Бойова пружина змонтована всередині курка. Стрільба виконується поодинокими пострілами.

Спеціальних деталей-запобіжників пістолет не має. Для постановки пістолета на **запобіжник** курок має спеціальний запобіжний звід. При постановці курка на запобіжник ***зі спущеного положення*** необхідно повернути курок назад (приблизно 1 см) на невеликий кут і відпустити. У цьому випадку зуб шептала проскакує запобіжний звід, а при

зворотньому повороті заходить у нього. Курок, поставлений на запобіжник, не може повернутися для розбиття капсуля, оскільки цьому перешкоджає шептало; зводитися ж курок може вільно; спуск при цьому не може просуватися назад, кожух-затвор теж не може відводитись назад, тому що цьому заважає роз'єднувач, що впирається своїм виступом у виступ шептала. При постановці курка на запобіжник ***зі зведеного положення***необхідно, утримуючи курок у зведеному положенні, натиснути на спуск та гальмуючи тиск бойової пружини, плавно повернути курок вперед, відпустити спуск і знову плавно відвести курок до постановки на запобіжний звід. Роль запобіжника від передчасних пострілів в незапертому положенні рухомих частин виконує роз'єднувач.

Магазин коробчастого типу, ємністю 8 патронів з однорядним їх розташуванням. При використанні всіх патронів з магазина кожух-затвор зупиняється в задньому положенні на затворній затримці.

Викидання стріляної гільзи здійснюється підпружиненим викидачем внаслідок відбиття гільзи зубом лівого пера колодки ударно-спускового механізму.

Пістолет прийнято на озброєння у 1930 році, модифіковано у 1933 році.

ЗАГАЛЬНА БУДОВА 7,62 ММ ПІСТОЛЕТА ТТ.

Пістолет ТТ складається з таких **основних** частин:

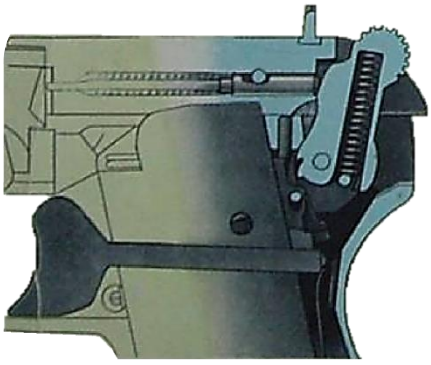
1. **Рамка (зі щічками рукоятки та зачіпкою магазина);**
2. **Ударно-спусковий механізм;**
3. **Кожух-затвор (з ударником і викидачем);**
4. **Повертаюча пружина з наконечником і направляючим стержнем;**
5. **Направляюча втулка;**
6. **Ствол з сергою;**
7. **Затворна затримка з пружиною;**
8. **Магазин.**

Основні частини 7,62 мм пістолета ТТ.

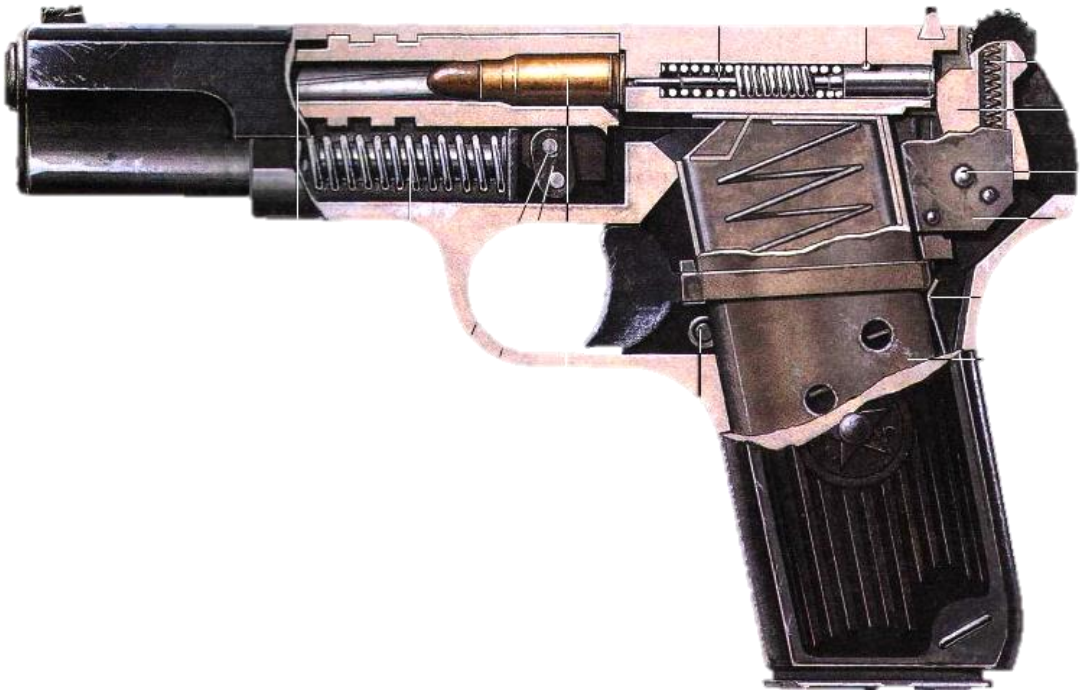
Ударно-спусковий механізм пістолета ТТ складається з таких частин :

1. **Спуск (зі спусковою тягою);**
2. **Колодка ударно-спускового механізму;**
3. **Шептало з пружиною;**
4. **Курок;**
5. **Роз'єднувач;**
6. **Спускова пружина;**
7. **Бойова пружина.**

До ***КОМПЛЕКТУ*** пістолета ТТ входять:

кобура, запасний магазин, протирка (*для чищення та розбирання пістолета*) і ***пістолетний ремінець***.

7,62 мм пістолет ТТ в розрізі.

Патрон до пістолета ТТ має позначення «7,62х25мм».Він забезпечує початкову швидкість польоту кулі 420 м/с. Це є найбільшою швидкістю при стрільбі з пістолетів і револьверів, що дає ряд переваг: траєкторія польоту кулі настильніша, надійніша пробивна здатність щодо бронежилетів.

Довоєнні патрони мали гільзу, виготовлену з латуні, і кулю зі свинцевим осердям, вкриту легованою сталлю. Після 1951 року свинцевеосердя кулі було замінено на сталеве, її довжина,для збереження маси, була збільшена до 16,5мм.

РОЗБИРАННЯ І ЗБИРАННЯ 7,62 ММ ПІСТОЛЕТА ТТ

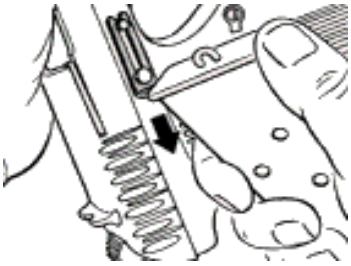
НЕПОВНЕ РОЗБИРАННЯ.

Неповне розбирання виконується для чищення і змащення пістолета після стрільби чи довгого зберігання.

Для виконання неповного розбирання необхідно:

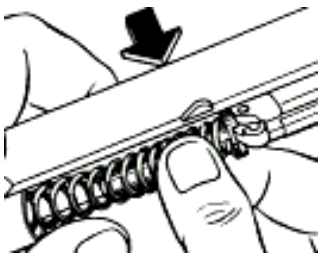
1. **Вийняти магазин**, для чого, натиснути з лівої сторони пістолета на защіпку магазина та вийняти магазин з рукоятки. ПЕРЕВІРИТИ ВІДСУТНІСТЬ ПАТРОНА В ПАТРОННИКУ.

2. **Вийняти затворну затримку**, для чого користуючись кінцем кришки магазина зрушити пружину затворної затримки (з правої сторони пістолета) і залишити її на стійці рамки. Потім, утримуючи рукою кожух-затвор або впираючи дулову частину ствола в стіл, надавити на звільнений пружиною кінець стержня затворної затримки та вийняти затворну затримку з лівої сторони; плавно послабити кожух-затвор.

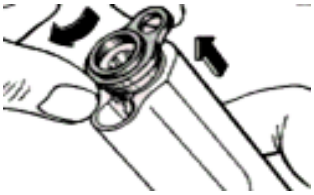

3. **Відокремити кожух-затвор зі стволом** від рамки, для чого рукою обхопити кожух-затвор і, притримуючи знизу пальцем руки повертаючу пружину так, щоб вона не могла вискочити, зняти кожух-затвор разом зі стволом з рамки.

4. **Відокремити повертаючу пружину**, для чого, утримуючи кожух-затвор повертаючою пружиною догори, натиснути на голівку направляючого стержня, вивести його з кожуха-затвора та відокремити повертаючу пружину разом з направляючим стержнем і наконечником.

5. **Відокремити направляючу втулку**, для чого повернути її на 180^0, так

щоб нижній кінець став у верхнє положення, і відокремити.

6. Відокремити ствол, для чого повернути сергу вперед і, розчепивши попередньо ствол з кожухом-затвором (щоб опорні виступи затвора вийшли з кільцевих проточок ствола), вийняти його за дулову частину з кожуха-затвора.

7. Відокремити колодку ударно-спускового механізму від рамки, для чого, утримуючи рамку за рукоятку, відокремити колодку вверх.

ПОВНЕ РОЗБИРАННЯ.

Для повного розбирання необхідно зробити *неповне розбирання*, а потім:

1. Розібрати колодку ударно-спускового механізму, для чого:

а) взявши колодку в руку відвести курок трохи назад, стискаючи бойову пружину, виштовхнути вісь шептала і відокремити його від колодки разом з роз'єднувачем;

б) утримуючи колодку, як зазначено вище, відвести курок трохи назад, виштовхнути стержнем роз'єднувача вісь курка і, переборюючи тиск бойової пружини, відокремити курок від колодки разом з пружиною; відокремити бойову пружину від курка.

2. Розібрати рамку пістолета, для чого:

а) повернути довгим пером колодки ударно-спускового механізму хвіст закріпляючої планки лівої щічки та відокремити ліву щічку, надавлюючи на неї зсередини; планка лівої щічки відрізняється від правої довгим хвостом, за допомогою якого роблять її поворот при закріпленні чи відкріпленні знизу.

б) тим же пером колодки повернути закріпляючу планку правої щічки й відокремити праву щічку від рамки;

в) натиснути на затримку кришки рукоятки вверх і відокремити кришку, надавлюючи на неї зсередини; відокремити від кришки спускову пружину та защіпку;

г) надавити на розрізну головку чеки защіпки магазина та виштовхнути чеку з основи та з рамки; виштовхнути основу з рамки; відокремити пружину защіпки магазина від чеки; у пістолетах старих зразків, які мають нагвинчену чеку, для відділення защіпки магазина спочатку відгвинчується гайка, а потім виймається вся защіпка, при цьому при збиранні гайка обов'язково розкернюється;

д) вийняти спуск з гнізда рамки, пересуваючи назад.

При розбиранні рамки пістолета зразка 1933 р.треба спуск виводити зі свого гнізда через гніздо рукоятки вниз, а спускову пружину виводити зі шпильки.

3. Розібрати повертаючу пружину з її деталями:

а) відокремити направляючий стержень;

б) повертаючи зліва праворуч, відокремити наконечник.

4. Розібрати кожух-затвор:

а) тонким вибивачем вибити штифт ударника та вийняти ударник з його пружиною;

б) вибити штифт викидача і відокремити викидач з його пружиною;

5. Розібрати магазин:

а) утопити загостреним кінцем сірника (палички) затримку кришки магазина, зрушити кришку трохи вперед і, притримуючи затримку та пружину подавача, зняти кришку з магазина;

б) поступово послабити дію пружини подавача та вийняти пружину подавача разом з подавачем.

ЗБИРАННЯ ПІСТОЛЕТА.

Збирання пістолета виконується в порядку, зворотньому зазначеному для розбирання пістолета.

При збиранні магазина після вкладання пружини подавача, на неї накладають затримку загнутим кінцем назовні та вперед. Натискаючи на затримку, потрібно втопити її врівень з нижніми краями магазина та, утримуючи в такому положенні, насунути спереду назад кришку. Пружину подавача вкладати до подавача загнутим у кільце кінцем, який повинен знаходитись біля кінця подавача, загнутого зачепом.

При вкладанні ствола в кожух-затвор останній потрібно тримати догори нижньою стороною, а сергу на стволі відкинути в переднє положення.

При вкладанні повертаючої пружини сергу ствола відкинути в крайнє заднє положення.

При закладанні затвора на рамку притискати до рамки пістолета колодку ударно-спускового механізму так, щоб вона своїми виступами не перешкодила руху затвора.

При вставлянні стержня затворної затримки в отвори рамки сполучити нижній отвір серги з отвором рамки, для чого трохи відвести кожух-затвор назад.

ПОРУШЕННЯ НОРМАЛЬНОЇ РОБОТИ МЕХАНІЗМІВ 7,62 ММ ПІСТОЛЕТА ТТ.

Найбільш характерні несправності, що викликають затримки при стрільбі:

1. Утруднення при відведенні затвора назад.

Причини.. Згущення змащення чи забруднення або деформація поздовжніх пазів затвора та виступів рамки.

Усунення. Провести чищення і змащення пістолета; при виявленні деформацій здати в збройову майстерню для ремонту.

2. Курок не став на бойовий звід.

Причини. Зношення бойового зводу курка або носика шептала; послаблення пружини шептала.

Усунення. Здати пістолет в збройову майстерню для ремонту.

3. Ударник не відходить в крайнє заднє положення при постановці курка на бойовий звід.

Причини. Послаблення пружини ударника. Згущення змащення чи забруднення каналу затвора. Зігнутий бойок ударника.

Усунення. Здати пістолет в майстерню для ремонту.

4. Неподання патрона з магазина в патронник.

Причини. Верхній патрон кулею вткнувся в передню стінку магазина; перекіс того ж патрона в магазині.

Усунення. Рукою швидко відтягнути затвор назад і відпустити його вперед.

5. Утикання патрона.

Причини. Верхній патрон неправильно лежав на подавачі; загин верхніх країв бічних стінок магазинної коробки.

Усунення. Трохи відтягнути затвор назад і відпустити його.

6. Недокриття патрона затвором.

Причини. Ослаблення або поломка повертаючої пружини; згущення змащення або забруднення поздовжніх пазів затвора та виступів рамки; наявність побитостей або задирок на тих же частинах; забруднення патрона або патронника: зуб викидача не заскочив у проточку на гільзі.

Усунення. Дослати затвор уперед рукою, з першою нагодою розібрати, оглянути та прочистити пістолет.

7. Осічка.

Причини. Згущення змащення або забруднення частин ударно-спускового механізму пістолета; ослаблення бойової пружини; поломка ударника; неправильний (малий) вихід бойка ударника, несправність капсуля.

Усунення. Звести курок і знову зробити постріл. Якщо вдруге вийде осічка, необхідно викинути з патронника поганий патрон, для чого швидко відтягнути затвор назад і відпустити його. Оглянути та прочистити пістолет. При наявності несправностей здати в збройову майстерню для ремонту.

8. Невидобуття гільзи.

Причини. Забруднення патронника; поломка зуба викидача або послаблення його пружини.

Усунення. Відтягнути затвор назад, пальцем руки підняти затворну затримку вверх так, щоб її зуб заскочив у виріз затвора і затвор залишився у відкритому положенні; вийняти магазин, спустити затвор, віджавши вниз зуб затворної затримки, і знову швидко відсунути затвор назад. У випадку поломки викидача здати пістолет для ремонту в збройову майстерню.

9. Прихоплення гільзи.

Причини. Згущення змащення або забруднення поздовжніх пазів затвора та виступів рамки; забруднення патронника або патрона; зношення зуба викидача, розрив або сильне роздуття гільзи.

Усунення. Пістолет нахилити в праву сторону та рукою, злегка відтягаючи затвор назад, витрусити гільзу з пістолета; оглянути та прочистити пістолет.

10. Затвор затримався на затримці до використання всіх патронів у магазині.

Причини. Зуб затворної затримки заскочив у виріз лівої стінки затвора внаслідок напливу металу на куті вирізу для затворної затримки та ослаблення пружини затворної затримки; перекіс другого патрона в магазині.

Усунення. Натиснути пальцем на гребінь затворної затримки, чим вивести її зуб з вирізу стінки затвора.

11. Випадання магазина.

Причини. Поломка чи зношення зуба зачіпки магазина або пружини зачіпки; засмічення вікна для зуба зачіпки.

Усунення. Вийняти магазин і усунути несправність у збройовій майстерні.

12. Курок не стає на запобіжний звід.

Причини. Зношення запобіжного зводу курка або носика шептала; послаблення пружини шептала; злам або послаблення пружини спускової тяги.

Усунення. Здати пістолет в збройову майстерню для ремонту.

13. Автоматична стрільба.

Причини. Згущення змащення або забруднення на бокових стінках рамки або зношення верхньої грані задньої стінки спускової тяги, бойового зводу курка або носика шептала; зношення або злам пружини шептала.

Усунення. Натиснути на кнопку зачіпки магазина. Почистити пістолет. Здати пістолет в збройову майстерню для ремонту.

ПРИЗНАЧЕННЯ, БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ ТА БУДОВА 9 ММ АВТОМАТИЧНОГО ПІСТОЛЕТА СТЄЧКІНА.

9 мм автоматичний пістолет Стєчкіна надійшов на озброєння в 1951 р.

Загальний вигляд пістолета Стєчкіна з кобурою.

9 мм автоматичний пістолет Стєчкіна(АПС) є *особистою* зброєю ***нападу та захисту, призначеною для ураження противника на відстанях до 200 м***.

Пістолет Стєчкіна – зброя самозарядна, оскільки його перезаряджання під час стрільби відбувається автоматично.

Робота автоматики пістолета побудована на принципі ***використанняві́ддачі вільного затвора***. Надійність ***запирання каналуствола*** під час пострілу забезпечується великою масою затвора і силою повертаючої пружини.

Завдяки наявності ударно-спускового механізму куркового типу можна зробити перший постріл безпосередньо натискаючи на хвіст спускового гачка без попереднього зведення курка (*самозведенням* курка).

Запобіжник, одночасно служить перемикачем режимів вогню – чергами чи поодинокими пострілами.

На затворі змонтований секторний приціл з регулятором, розрахований на дальності стрільби 25, 50, 100 та 200 м.

Магазин розрахований на 20 патронів, розташованих у два ряди. 4 запасних магазини переносять у підсумку. Щічки рукоятки кріпляться на рамі гвинтами.

Подовження ствола до 140 мм дозволило домогтися кращої точності та купчастості стрільби.

Для перенесення пістолета служить дерев'яна або пластмасова кобура-приклад(носиться на ремені через плече), яка приєднується до рукоятки пістолета при веденні безперервного вогню.

Модифікація пістолета Стєчкіна з глушником - **АПБ**. Зброя переноситься в м’якій кобурі, зі знімним дротовим прикладом і глушником - використовується спецпідрозділами.

ТЕХНІЧНІ ДАНІ ТА ХАРАКТЕРИСТИКИ

9 ММ АПС.

Х А Р А К Т Е Р И С Т И К И	**АПС**
Найбільш ефективний вогонь: **- з кобурою-прикладом** **при стрільбі чергами,** **при стрільбі одиночними пострілами;** **- без кобури-приклада одиночними пострілами**	 до 100 м до 150 м до 50 м
Убивча сила кулі зберігається	до 350 м
Прицільна дальність стрільби	25/50/100/200м
Відстань прямого пострілу по грудній цілі	150 м
Темп стрільби	700-750 постр./хв.
Бойова швидкострільність **при стрільбі чергами,** **при стрільбі одиночними пострілами**	 90 постр./хв. 40 постр./хв.
Патрон	9х18 мм
Вага патрона	10 г
Вага кулі	6,1 г
Початкова швидкість польоту кулі	340 м/с
Місткість магазина	20 патр.
Вага пістолета з магазином без патронів, без кобури-приклада	1020 г
Вага пістолета зі спорядженим магазином, без кобури-приклада	1220 г
Вага кобури-приклада з ремінцем	560 г

Вага пістолета зі спорядженим магазином та кобурою-прикладом	1780 г
Калібр ствола	9 мм
Кількість нарізів ствола	4
Довжина ствола	140 мм
Довжина пістолета: **- без кобури-приклада;** **- з кобурою-прикладом**	 225 мм 540 мм
Висота пістолета	150 мм
Ширина пістолета	30 мм
Довжина прицільної лінії	185 мм
Радіус розсіювання: **- на дальності 50 м** **- на 200 м**	 50 мм 220 мм

ЗАГАЛЬНА БУДОВА 9 ММ АВТОМАТИЧНОГО ПІСТОЛЕТА СТЄЧКІНА.

Автоматичний пістолет Стєчкіна складається з наступних **основнихчастин**:

1. **Рамка зі стволом і основою рукоятки;**
2. **Спускова скоба;**
3. **Затвор** ***(з ударником, викидачем і перемикачем-запобіжником)*****;**
4. **Повертаюча пружина;**
5. **Ударно-спусковий механізм (спусковий гачок з пружиною і спусковою тягою, шептало з пружиною, бойова пружина з штовхачем і защіпкою магазина, курок);**
6. **Механізм уповільнення темпу стрільби** ***(передаючий важіль, сповільнювач, пружина сповільнювача з направляючим стержнем)*****;**
7. **Щічки рукоятки з гвинтом;**

8. Магазин.

Основні частини 9 мм пістолета Стєчкіна.

До ***КОМПЛЕКТУ*** пістолета Стєчкіна входять:

кобура-приклад, запасні магазини, протирка (*для чищення і розбирання*) та ***пістолетний ремінець***.

Ударно-спусковий механізм - курковий, з спіральною бойовою пружиною та вигнутою тягою курка, розташованими в рукоятці за магазином. Там же змонтований механізм уповільнення темпу стрільби, що включає передавальний важіль і сповільнювач з пружиною, що переміщається вертикально. При русі затвора назад і вперед сповільнювач віднімає в нього частину енергії, збільшуючи час циклу автоматики - введення такого механізму підвищило стійкість зброї і купчастість стрільби при стрільбі чергами.

Зібраний 9 мм пістолет Стєчкіна в розрізі.

Після використання патронів подавач магазина піднімає затворну затримку. Зуб затворної затримки служить відбивачем стріляної гільзи.

АПС властива багатофункціональність деталей: сповільнювач служить автоспуском, бойова пружина - пружиною засувки магазина, пружина викидача - пружиною фіксатора перевідника-запобіжника і т.д..

Спусковий механізм допускає ведення одиночного та безперервного вогню. Прапорцевий запобіжник служить також і перемикачем режимів вогню. При автоматичній стрільбі («АВТ») сповільнювач піднімається в крайнє верхнє положення, але тільки при замкненому положенні затвора. Піднімаючись, він піднімає спускову тягу, відіграючи роль автоспуску. При відпусканні спускового гачка спускова тяга перестає взаємодіяти зі сповільнювачем. У положенні «ПР» запобіжник замикає ударник у крайньому задньому положенні, поворотом шептала замикає курок, а своїм ребром зчіплює затвор з рамкою. За рахунок взаємодії кінця спускової тяги з виступом курка можлива стрільба самозведенням.

ПОРЯДОК НЕПОВНОГО РОЗБИРАННЯ ТА ЗБИРАННЯ 9 ММ АПС.

Порядок неповного розбирання пістолета Стєчкіна.

1. Від'єднати магазин від основи рукоятки, відвівши назад зачіпку магазина.
2. Вимкнути перевідник-запобіжник (в положення «ОД»).
3. ***Перевірити, чи немає патрона в патроннику.*** Для цього відвести затвор у заднє положення і поставити на затворну затримку, оглянути патронник; відпустити затвор із затворної затримки натисканням на неї.
4. Опустити передню частину спускової скоби вниз і відвести її вліво.
5. Відокремити затвор від рамки. Для цього відвести затвор назад і, піднявши його задній кінець, дати йому можливість просунутись вперед по стволу.
6. Поставити спускову скобу на місце.
7. Зняти зі ствола повертаючу пружину.

Збирання після неповного розбирання проводиться в оберненій послідовності. Однак, після приєднання затвора до ввімкнення перевідника-запобіжника необхідно плавно спустити курок з бойового зводу, притримуючи його.

ОСОБЛИВОСТІ ПРИВЕДЕННЯ ДО НОРМАЛЬНОГО БОЮ 9 ММ АПС.

9 мм пістолет Стєчкіна приводиться до нормального бою аналогічно тим, які передбачені для інших зразків пістолетів.

Однак, на відміну від більшості пістолетів, для яких відстань ефективного вогню становить до 50 м, пістолет Стєчкіна в силу своїх технічних характеристик має суттєві відмінності у параметрах приведення до нормального бою.

Зокрема, перевірка бою пістолета виконується стрільбою лежачи з приєднаною до його рукоятки кобурою на відстані **50 м** при встановленні цілика на поділку ***«100»***.

При цьому:

- відстань від точки прицілювання до контрольної точки становить **13 см**;
- купчастість бою визнається нормальною, якщо пробоїни вміщуються в коло діаметром **20 см**;
- допустиме відхилення середньої точки влучення від контрольної точки не більше ніж **7 см**.

Для поправки виконується відповідне переміщення чи заміна мушки (в напрямку, куди відхилились влучення), після чого набивається нова риска на мушці.

ЧИЩЕННЯ ТА ЗМАЩЕННЯ ПІСТОЛЕТІВ.

ЧИЩЕННЯ ПІСТОЛЕТІВ.

Пістолет завжди повинен утримуватись чистим і справним. Це досягається своєчасним та ретельним чищенням і змащенням, дбайливим поводженням з пістолетом і правильним його зберіганням.

Технічне обслуговування пістолета треба проводити ***негайно*** після закінчення стрільби. При великому настрілі за один день технічне обслуговування треба проводити ***через кожні 120 пострілів***.

Коли пістолет не використовується, технічне обслуговування треба проводити ***щотижнево***.

Послідовність проведення технічного обслуговування:

- **розібрати** пістолет і магазини;

- **провестичищення** пістолета і магазинів;

- **оглянути** пістолет у розібраному вигляді;

- **змастити** і зібрати пістолет;

- **оглянути** пістолет у зібраному вигляді.

Чищення пістолетів виконується:

- **у бойовій обстановці, на маневрах і тривалих польових навчаннях** - щодня під час затишку бою або в перервах між заняттями;
- **після навчань, нарядів і польових занять без стрільби** - негайно після закінчення навчань, нарядів або занять;
- **після стрільби** - негайно після закінчення стрільби необхідно почистити та змастити канал ствола і патронник; остаточне чищення пістолета зробити після

повернення зі стрільби; у наступні 3-4 дні чищення пістолета виконувати щодня;
- **якщо пістолет перебуває без уживання -** не рідше одного разу в 7 днів.

При змащенні пістолета мастило наносити тільки на добре очищену та суху поверхню металу негайно після чищення, щоб не допустити впливу вологи на метал.

При стаціонарному або табірному розташуванні чищення пістолетів виконується в спеціально відведених місцях на обладнаних або пристосованих для цього столах, а в бойовій або похідній обстановці - на підстилках, дошках, фанері чи т.п., попередньо очищених від бруду і пилу.

Для чищення та змащення пістолетів застосовуються:

- **рідке рушничне мастило** РЖ згідно ТУ 38.101 1315-90 - для чищення пістолета і змащення його частин і механізмів при температурі повітря від +5 до -50 ^{0} С та в польових умовах;
- **рушничне мастило** - для змащення каналу ствола, частин і механізмів пістолета після їхнього чищення; це мастило застосовується при температурі повітря від +5 ^{0} С і вище;
- **розчин РЧС** (розчин чищення стволів)- для чищення каналів стволів та інших частин пістолета, які були під впливом порохових газів;
- **ганчір'я або папір КВ-22** - для обтирання, чищення й змащення пістолета;
- **пакля** (коротке льоноволокно) - тільки для чищення каналу ствола.

Для зручності чищення пазів, вирізів й отворів можна застосовувати дерев'яні палички.

Чищення пістолета розчином РЧС виконується ***тільки після стрільби*** - на стрільбищі або в підрозділі. Якщо після стрільби пістолет був вичищений рідким рушничним мастилом, то після повернення в підрозділ необхідно виконати чищення пістолета розчином РЧС.

У польових умовах чищення пістолета виконується тільки рідким рушничним мастилом.

<u>Розчин РЧС виготовляється в підрозділі в наступному складі:</u>

- вода, придатна для пиття, - 1 л;
- вуглекислий амоній - 200 г;
- двохромовокислий калій (хромпік) – 3-5 г.

Розчин готується в тій кількості, яка необхідна для чищення зброї упродовж однієї доби. Невелику кількість розчину РЧС дозволяється зберігати не більше 7 діб в пляшках, закупорених пробкою, у темному місці та вдалині від нагрівальних приладів. У маслянку розчин РЧС наливати забороняється.

<u>Чищення пістолета виконувати в наступному порядку.</u>

1) Підготувати матеріали для протирання і змащення.

2) Розібрати пістолет і магазини.

3) Прочистити канал ствола.

Протягнути через проріз протирки паклю або ганчір'я; їхня товщина повинна бути такою, щоб протирка вводилася в канал ствола з невеликим зусиллям руки. Просочити паклю рідким рушничним мастилом. Ввести протирку в канал ствола з дульної частини. Покласти рамку пістолета на стіл і, утримуючи її лівою рукою, правою рукою плавно просунути протирку по всій довжині каналу ствола декілька разів - ***категорично не допускається тертя металом протирки по внутрішній поверхні ствола, особливо на його виході.***

Змінити паклю і повторити чищення ще раз. Ретельно обтерти протирку. Насухо протерти канал ствола спочатку паклею, а після цього чистим і сухим ганчір'ям. Оглянути ганчір'я; якщо на ньому будуть помітні сліди нагару або іржі, знову протерти канал ствола паклею, просоченою рідким рушничним мастилом, а після цього сухою паклею або ганчір'ям. Чищення каналу ствола повторювати до тих пір, доки ганчір'я, яке витягли з каналу ствола, не буде чисте.

Таким же способом прочистити патронник. Патронник необхідно чистити шляхом обертання протирки з паклею (ганчір'ям), притисненої до внутрішньої поверхні патронника.

Чищення розчином РЧС виконувати в такому ж порядку, як і рідким рушничним мастилом, і продовжувати до повного усунення нагару, бруду і томпакізації, тобто доти, доки змочений розчином йоржик, паличка з ватою або пакля не буде виходити з каналу ствола без ознак нагару або зелені. Після цього протерти канал ствола сухою паличкою з ватою, паклею або ганчір'ям. На наступний день перевірити якість чищення і, якщо при протиранні каналу ствола чистим ганчір'ям буде виявлений нагар, зробити повторне чищення в тому ж порядку. Після закінчення чищення каналу ствола вичистити патронник з допомогою протирки таким же чином.

Ретельно оглянути канал ствола і патронник на світло. Особлива увага при огляді звертається на патронник і кути нарізів, в яких не повинно залишатися бруду і нагару.

4) Вичистити рамку пістолета зі стволом і спусковою скобою. Насухо протерти частини ганчір'ям до повного усунення бруду і вологи. Іржу видаляти паклею або ганчір'ям, просоченими рідким рушничним мастилом.

5) Вичистити затвор, повертаючу пружину, затворну затримку і частини ударно-спускового механізму. Якщо чищення пістолета виконується після стрільби, то чашечку затвора чистити паклею або ганчір'ям, просоченим рідким

рушничним мастилом або розчином РЧС, до повного усунення нагару. Після чищення протерти насухо. Якщо з пістолета не стріляли і на чашечці затвора немає нагару та іржі, то протерти її сухим ганчір'ям. Ретельно прочистити місця навколо викидача та ударника.

Решту металеві частини і механізми насухо протерти ганчір'ям до повного усунення бруду і вологи, для цього можна використовувати дерев'яні палички.

Іржу вичистити ганчіркою, просякнутою рідким рушничним мастилом та віджатою.

Затвор, затворну затримку і частини ударно-спускового механізму після нарядів, чергувань та занять без стрільби чистити в зібраному вигляді, а після стрільби, перебування пістолета під дощем і після сильного забруднення - в розібраному вигляді.

6) Обтерти рукоятку сухим ганчір'ям або паклею.

7) Вичистити магазин. Чищення магазина після нарядів, чергувань та занять виконується в зібраному вигляді, а після стрільби, перебування пістолета під дощем і сильного забруднення - в розібраному вигляді. Після нарядів, чергувань та занять протерти магазин насухо ганчір'ям до повного усунення бруду і вологи. Після стрільби нагар з подавача усунути паклею або ганчір'ям, просоченими рідким рушничним мастилом або розчином РЧС. Після чищення протерти подавач насухо.

8) Обтерти кобуру сухим ганчір'ям як з внутрішньої, так і зовнішньої сторони до повного усунення бруду і вологи.

9) Обтерти насухо протирку.

ПРИМІТКА. При першому чищенні необхідно вичистити захисне (консервуюче) мастило, ретельно протираючи деталі ганчіркою, пройнятою рідким мастилом для зброї.

Додаткові засоби чищення пістолета.

Для чищення зброї після стрільби можуть використовуватись, також, водні розчини мила, попелу від вогнища. Так як і мастилом (РЧС), цими розчинами чиститься зброя. Але після чищення обов'язково зброї дають просохнути 15-20 хвилин і тільки потім протирають деталі насухо.

Якщо на зброї помітні плями іржі, а також мікротріщини і раковин на поверхні металу, деталі пістолета після чищення занурюють і вимочують в гасі до 10 хвилин. Після цього дають зброї повністю висохнути і протирають пістолет насухо. Гас потрапляє в усі мікротріщини і видаляє звідти сліди нагару та іржі. Після цього зброя ще раз чиститься рушничним мастилом і протирається насухо.

Існують універсальні засоби, які чистять, змащують, захищають одночасно, типу **Ганекса 2000** або **Брунокса** (мають нейтральне середовище) і **Баллістола** (лужне середовище), після застосування якого бажано витерти насухо зброю і пройтися по ній ганчіркою з нейтральним маслом. Популярний засіб **WD-40** застосовується тільки для чищення зброї і після застосування вимагає в обов'язковому порядку витирання насухо і протирання поверхонь нейтральним маслом.

ЗМАЩЕННЯ ПІСТОЛЕТІВ.

Для змащення пістолетів використовується рушничне мастило. Для низьких температур (нижче від + 5 ^{0} С) - тільки ***рідкерушничне мастило***. Можна використати нейтральне мастило, яке підходить і для низьких, і для високих температур. Для тривалого зберігання використовується консервуюче мастило (наприклад, **Літол-24**). Граничний термін зберігання пістолета запакованого і законсервованого від корозії заводом-виробником – не більше 5 років. Рекомендований період переконсервації – до одного року. При зміні мастила проводиться повне розбирання і чищення зброї.

Змащення пістолета виконувати в наступному порядку:

1) Змастити канал ствола. Протягти через проріз протирки ганчір'я. Просочити ганчір'я мастилом. Ввести протирку в канал ствола з дульної частини і обережно просунути її два-три рази по всій його довжині, щоб рівномірно покрити тонким шаром мастила нарізи і поля каналу ствола.

Патронник змащувати з казенної частини, обертаючи в ньому протирку з просоченим мастилом ганчір'ям.

Якщо носити зброю з патроном, досланим в патронник, то після змащення патронника обов'язково протерти його і ствол насухо ганчір'ям, тому, що мастило через підвищений поверхневий натяг обов'язково потрапляє всередину патрона і зробить його непридатним – зволожується та окислюється порох.

2) Змастити решту металеві частини і механізми пістолета. Зовнішні поверхні змащувати за допомогою промасленого ганчір'я. Для змащення каналів, гнізд і отворів застосовувати промаслене ганчір'я, намотане на дерев'яну паличку. Мастило накладати тонким рівним шаром. Зайве мастило на частинах пістолета сприяє забрудненню і може викликати відмову в роботі пістолета, надмірне мастило необхідно зняти сухим ганчір'ям.

3) Змащення магазина.

Всі деталі магазина після змащення протираються насухо. Це також робиться для того, щоб мастило не потрапляло на чи в патрони. Патрони ні в якому разі не змащувати. Патрони достатньо просто протерти сухим ганчір'ям, для зняття слідів нагару, якщо такі є. Змащеною можна залишити тільки пружину подавача.

Кобуру лише насухо протерти ганчір'ям і просушити.

4) Змастити протирку.

5) Після закінчення змащення зібрати пістолет, оглянути його, перевірити правильність збирання і роботу частин та механізмів пістолета.

Пістолет, ***внесений з морозу*** в тепле приміщення, не можна змащувати, доки він не нагріється («відпотіє»); коли з'являться краплі води, потрібно, не чекаючи висихання вологи, насухо протерти частини та механізми пістолета і змастити їх.

Пістолет, який здається на ***тривале зберігання***, повинен бути ретельно вичищений, канал ствола та ударно-спусковий механізм змащені консервуючим мастилом або рідким рушничним мастилом, загорнутий в один аркуш (шар) інгібітованого паперу і у два аркуші (шари) парафінованого паперу та закупорений у картонну коробку.

ТЕМА. Прийоми та правила стрільби з вогнепальної зброї. Прицілювання, вибір точки прицілювання, проведення пострілу. Приготування та прийоми стрільби з вогнепальної зброї в різних положеннях та умовах.

ЕЛЕМЕНТИ ТЕХНІКИ ВИКОНАННЯ ВЛУЧНОГО ПОСТРІЛУ.

Влучна стрільба забезпечується перш за все вмілим і чітким виконанням стрільцем комплексу технічних елементів:

- приготування;
- утримання зброї;
- прицілювання;
- затримання дихання;
- натискання на спусковий гачок.

Розглянемо техніку стрільби з пістолета.

Приготування.

Правильне приготування полягає в досягненні рівноваги та зручного (природнього) положення стрільця при найменшій м'язовій напрузі.

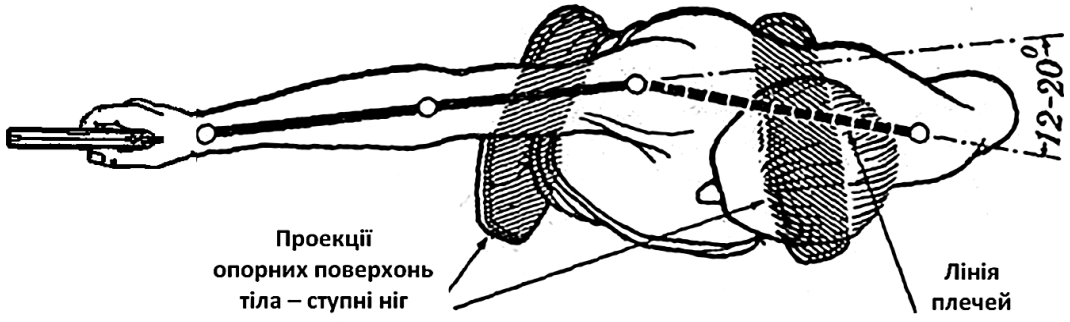
Наприклад,**при стрільбі з пістолета:**

- Ноги розставлені приблизно на ширину плечей. Вага тіла розподілена рівномірно на обидві ноги. Ступні ніг природно-розведені, розміщені під незначним кутом одна до одної.
- Корпус стрільця у прямому найменш напруженомуположенні.
- Зброя утримується однією або двома руками.
- Вказівний палець накладається на спусковий гачок, решта пальців з достатнім, але не надмірним зусиллям охоплюють рукоятку пістолета.
- Пістолет нижньою поверхнею спускової скоби лежить на другій фаланзі середнього пальця який приймає на себе основну вагу зброї.

Стабільних навичок і великої уваги потребує від стрільця наведення зброї.Зброю треба наводити в ціль не рукою, а перестановкою точок опори (ніг),не змінюючи оптимальне положення руки зі зброєю повідношенню до корпусу. При перенесені вогню по різних цілях наведення зброї виконується всім корпусом, а не тільки руками.

При стрільбі з однієї руки:

- стати до цілі правим (лівим – при стрільбі з лівої руки) боком;
- лінія плечей стрільця розміщена під кутом 12-20^0 до площини стрільби;
- права (ліва) рука вільно піднята і без напруги витягнута в

напрямку стрільби, по відношенню до лінії плечей права

рука розміщена під деяким кутом. Ліва рука зафіксована у виключеному стані;

- голова природньо повернута у сторону цілі.

При стрільбі з двох рук:

- стати приблизно грудьми до цілі, ноги на ширині плечей, ліва нога трохи попереду;

- права (ліва) рука утримує зброю, вільно піднята і без напруги витягнута в напрямку стрільби. Ліва рука охоплює спереду або знизу кисть правої руки, допомагаючи утримувати зброю.

При цьому абсолютних рекомендацій не існує, єдиним застереженням є ***категорична заборона тримати великий палець руки на шляху ходу затвора назад***.

Утримання зброї кистю руки.

Пістолет вставляється в долонь якнайглибше у «вилку» між великим і вказівним пальцями так, щоб задня площина пістолетної рукоятки впиралась в м'якоть основи великого пальця (рука при цьому повинна розташовуватись на рукоятці якнайвище), а вісь каналу ствола пістолета була прямолінійним продовженням передпліччя.

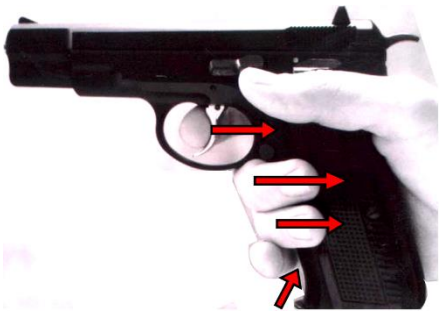

Пальці безіменний, вказівний і мізинець без надмірного напруження охоплюють передню площину рукоятки пістолета,

великий – прилягає до її лівої площини біля затворної затримки.

Вказівний палець накладається на спусковий гачок, м’якоттютретьої (останньої) фаланги біля згину суглоба. Інші фаланги цього пальця не повинні торкатися рукоятки(між ними повинен бути проміжок). Це сприяє натисканню на спусковий гачок паралельно до осі каналу ствола, що важливо для збереження наведення зброї у процесі завершення виконання пострілу.

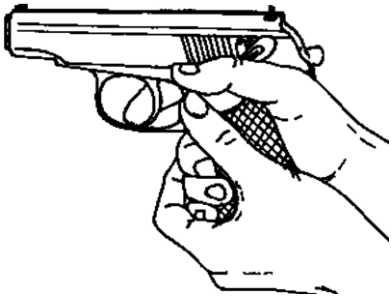

Щільність охоплення створюється в першу чергу за рахунок м’язових зусиль середнього і великого пальцівта долоні, в меншій мірі безіменного пальця і в ще меншій – мізинця. Зусилля утримання зброї повинні бути оптимальні, не викликати збільшення тремтіння зброї в період прицілювання та натискання на спусковий гачок.

Обов’язковим є закріплення **кисті руки в променезап’ясному суглобі.**

Для надійності дотримання правильних навичок**необхідно**зберігати утримання зброї не тільки під час виконання пострілу, але і деякий час (1-2 секунди) ***після*** нього.

Утримання зброї двома руками.

Початковий варіант утримання зброї може передбачати пасивне підтримання знизу лівою рукою без охоплення пальців правої руки, щоб уникнути недотримання автономності у роботі вказівного пальця, яке провокує щільне стискання руків'я обома руками.

Один із способів утримання передбачає охоплення вказівним пальцем лівої руки спускової скоби пістолета, розташування великого пальця лівої руки над (або під) великим пальцем правої руки; права та ліва кисті щільно **стискають пістолетне руків'я, при цьому три пальці лівої руки розташовуються над пальцями правої.**

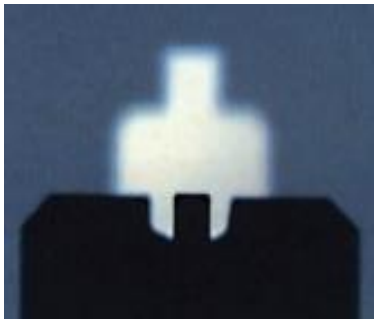

Інший варіант передбачає **охоплення спереду під спусковою скобою чотирма пальцями лівої руки пальців правої руки, яка утримує зброю. Великий палець лівої руки розташовується під (або над) великим пальцем правої руки.**

Прицілювання.

Прицілювання здійснюється одним (ведучим) оком. Коли стрільба виконується з правої руки, то прицілюватись найкраще правим оком. Якщо ліве око створює незручності при контролі «рівної» мушки в районі прицілювання, його закривають.

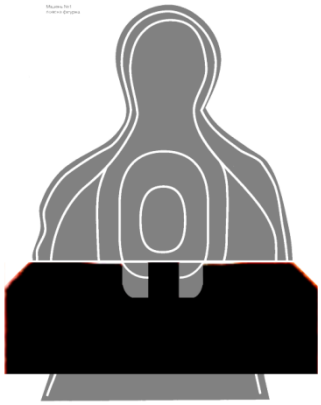

Око людини в силу фізичних властивостей не може одночасно чітко бачити різновіддалені предмети. Тому,маючи віддалено розташовану ціль і близько розташовані прицільні приспосіблення **фокусувати** зір необхідно виключно ***на мушці з циликом***.

При цьому мушку і відносно близько розташований до неї проріз цилика, стрілець повинен бачити достатньо чітко, маючи можливість контролюючи найменше відхилення в прорізу цилика, якісно завершити виконання постріл. Мішень необхідно бачити нечітко,розпливчато. Намагаючись якнайточніше прицілитись, стрілець може припуститись помилки і сфокусувати зір на мішені. Фокусування чи короткочасне переключення зору на мішень, коли мушку в прорізу цилика видно розпливчато, робить відхилення їхнього взаємного розташування малопомітними, але через малу величину прицільної лінії це приводить до великих відхилень влучень.

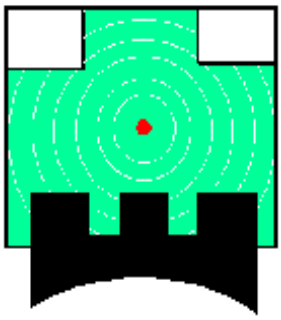
Точка прицілювання служить тільки для орієнтування стрільця під час наведення зброї. Точніше, є сенс говорити про район прицілювання, оскільки ціль (мішень) при правильному фокусуванні зору на прицільному пристрої буде візуально сприйматись нечітко, дещо розмитою.

Головне у прицілюванні – це, у випадку відкритого прицілу, утримання «***рівної***» мушки.Тобто, коли мушка знаходиться посередині прорізу цилика і її

верхній край - на одній лінії з верхнім краєм цілика. Не слід звертати особливу увагу на відхилення «рівної» мушки від точки прицілювання, якщо ці відхилення не перевищують величини допустимого району влучень (розміру цілі).

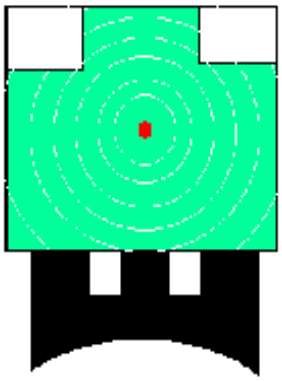
Правильне прицілювання з пістолета Макарова, приведеного до нормального бою, на дистанції 25 м – в район з центром на 12,5 см нижче центру цілі (середина «8» грудної фігури з колами - мішені № 4). У випадку зброї зі змінною висотою цілика, наприклад автомата Калашникова, для влучення у точку прицілювання необхідно виставити висоту цілика, яка відповідає дистанції стрільби, або врахувати величину перевищення траєкторії над лінією прицілювання для різних дистанцій при певній висоті цілика. Зокрема, при стрільбі на дистанцію 100 м з АК-74 по грудній фігурі з колами(мішень № 4) доцільно використати те, що на цій дистанції при цілику 4 вищевказане перевищення становить 25 см і район прицілювання зручно вибрати під нижнім краєм цієї мішені.

Правильне прицілювання, з 9 мм пістолета ПМ на

25 м – середина «8»

(на 12,5 см нижче центру)

Правильне прицілювання, з 5,45 мм автомата АК-74 на 100 м – нижній край мішені

(цілик 4).

Рекомендоване прицілювання.

Період безперервного прицілювання має свої обмеження, нехтувати якими не можна. Найкращапрацездатність ока, як і

відносна стійкість зброї зберігаються в перші 10-15 секунд, потім слід дати відпочинок руці і оку, після чого продовжити прицілювання та виконання пострілу.

Дихання.

Зробивши пів-вдих і видих дихання затримується на **природній паузі**. Завершення натискання на спусковий гачок і уточнення та утримання правильного наведення («рівної» мушки) в районі прицілювання відбувається в стані **затриманого дихання після звичайного видиху**. Дихання затримується на 10-12 секунд, що достатньо для завершення виконання пострілу і не створює кисневої недостатності та не перешкоджає нормальній роботі серця (пульсації), ока, м'язів.

При швидкісних стрільбах, через більш напружений стан м'язів та «жорсткіше закріплення» руки в суглобах, дихання допускається затримувати на пів-видиху. Стадія вдиху викликає найбільш небажане напруження м'язів.

Натискання на спусковий гачок.

Завершення натискання на спусковий гачок необхідно робити в період найменших коливань «рівної» мушки в прорізу цілика у районі прицілювання. Тиск на спусковий гачок повинен здійснюватися виключно **паралельно осі каналу ствола**, щоб не порушити положення мушки в прорізу цілика.

Виконується натискання з урахуванням умов виконання стрілецьких вправ і характеру важкості та довжини ходу спускового гачка. Але, у всіх випадках в основі лежить метод **плавного нарощування зусиллянатискання** на спусковий гачок. При наявності ходу спускового гачка з попередньою («холостою») ділянкою, натискання здійснюється **двофазово:** відразу витискається попередній хід спускового гачка при

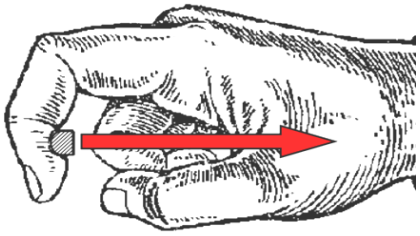
грубому наведенні зброї на ціль, та **одночасно** з процесом уточнення і утримання “рівної” мушки в районі прицілювання плавно нарощується зусилля натискання для подолання “робочого” ходу спускового гачка.

Палець накладається на спусковий гачок м’якоттю третьої (останньої, нігтьової) фаланги приблизно біля згину суглобу так, щоб забезпечити напрямок натискання на спусковий гачок **паралельно напрямку ствола**.

Натискання виконується тільки за рахунок зусилля м’язів-згиначів другої та третьої фаланги, між рамкою пістолета і вказівним пальцем повинен бути зазор. Керуючи роботою вказівного пальця ***необхідно відчувати положення пальця, величину прикладених зусиль та їх спрямованість***.

Недопустимо:

- смикати за спусковий гачок, навіть в той момент, коли «рівна» мушка підходить до точки прицілювання;

- надміру стискати рукоятку, внаслідок чого сильно напружуються м’язи руки і збільшується тремтіння;
- змінювати зусилля з яким утримується зброя в процесі натискання на спусковий гачок;
- дихати під час уточнення прицілювання та завершення виконання пострілу.

Основою початкової підготовки стрільця є тренування без пострілу*(«вхолосту»).* Бажано, щоб стрілець спочатку в основному використовував лише такий вид тренування. Таке тренування є найкращим методом самоконтролю.*Старанно прицілюючись і зауважуючи все, що відбувається зі зброєю під час натискання на спусковий гачок, стрілець може помітити свої помилки і швидко їх виправити, чого не можливо помітити під час пострілу, оскільки через наявність віддачі багато дрібних, але шкідливих рухів зброї, пов’язаних з неправильним утриманням зброї чи (та) натисканням на спусковий гачок стають непомітними.*